

Sređivanje arhiva Župe Gospe od Ružarija u Drnišu

Prpa, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:264240>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**



Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

SMJER ARHIVISTIKA I DOKUMENTALISTIKA

Ak. god. 2024./2025.

Josipa Prpa

Sređivanje arhiva Župe Gospe od Ružarija u Drnišu

Diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Vlatka Lemić, doc.

Zagreb, veljača 2025.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Privatno arhivsko gradivo	3
3. Vjerske zajednice i arhivska djelatnost	5
3.1. Vjerske zajednice na području Republike Hrvatske.....	5
3.2. Arhivi vjerskih zajednica.....	6
3.3. Pregled stručne literature	7
4. Povijesno-organizacijski kontekst Katoličke crkve	10
4.1. Administrativno-zakonodavna podjela.....	10
4.2. Administrativna podjela Župe Gospe od Ružarija	12
4.3. Arhivsko ustrojstvo Rimokatoličke crkve	13
4.4. Vrsta gradiva.....	17
5. Arhiv Župe Gospe od Ružarija u Drnišu.....	20
5.1. Povijest župe.....	20
5.2. Dekanatski ured Drniš	23
6. Sređivanje arhiva.....	25
6.1. Zatečeno stanje	25
6.2. Sređivanje gradiva	27
6.3. Smjernice za daljnje sređivanje arhiva	32
7. Fondovi i zbirke Župnog arhiva Drniš	34
7.1. Sumarni inventar fonda Župno – dekanatski ured Drniš 1817. – 2016. (HR-ŽAD-1)..	34
7.2. Glazbena zbirka (HR-ŽAD-2)	61
8. Zaključak.....	62
9. Literatura	64
10. Popis slika	68
11. Popis grafikona.....	69
12. Sažetak	70
13. Summary	71

1. Uvod

Arhivi vjerskih zajednica, posebno župni arhivi, često su predmet interesa pojedinih istraživača. Župnicima ponajviše dolaze zahtjevi za pretraživanje matičnih knjiga, ali sve više ima zanimanja i za proučavanje ostalih dokumenata koje arhiv čuva. Župni arhivi bogato su vrelo informacija za otkrivanje ne samo crkvene nego i lokalne povijesti te tradicijske baštine i kulture određenoga područja. Arhivsko gradivo raznih malih župa, često nesređeno i odloženo u neadekvatnim uvjetima, može otkriti izvore za „povijest Crkve, njenih institucija i njenih protagonista, za povijest pobožnosti i religijskog senzibiliteta“, ali i izvore „za povijest teritorija, njegove umjetničke i graditeljske baštine, izvore za povijest ekonomije, društva, demografskih kretanja“¹.

Predmet ovoga rada je sređivanje arhiva rimokatoličke Župe Gospe od Ružarija u Drnišu. Prvi susret s gradivom ovoga arhiva imala sam 2008. godine prilikom izrade diplomskog rada na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tadašnji predmet interesa bile su mi matične knjige za genealoško istraživanje. Nakon više od desetljeća poslije, na studiju arhivistike za temu seminarskog rada na predmetu Informacijski izvori i sustavi u arhivima obradila sam temu crkvene glazbe u Župi Gospe od Ružarija, temeljenu na izvorima iz ovog arhivskoga gradiva². Budući da je izbor dokumenata za izradu seminarskog rada doslovno bio nasumični izbor iz hrpe nesređenog materijala, zaključila sam da bi bilo dobro taj arhiv arhivistički srediti i postaviti uvjete za dostupnost gradiva zainteresiranim istraživačima. Odatle je stigla motivacija za izradu ovoga diplomskog rada i obavijesnog pomagala za kojeg vjerujem da će biti pomak naprijed i poticaj otvaranju arhiva zainteresiranoj javnosti.

U prvom, teorijskom dijelu rada, obrađuju se stručne, administrativne i pravne postavke koje je potrebno poznavati za sređivanje arhiva vjerskih zajednica: pojam privatnog arhivskog gradiva, zastupljenosti institucija vjerskih zajednica i brojnosti članstva u sastavu stanovništva na području Republike Hrvatske, uz naglasak na djelovanju i administrativnu podjelu zajednica Katoličke crkve kojoj pripada i predmetni arhiv. Također predstaviti će se zakonodavni okviri

¹ Cavazzana Romanelli, Francesca. "Crkveni arhivi kao kulturna središta." *Vjesnik istarskog arhiva* 8-10, br. (2001.-2003.) (2007): 63-80.

² Članak na istu temu objavljen je u časopisu @arhivi - Prpa, Josipa. "Tragovi glazbe u Arhivu župe Gospe od Ružarija u Drnišu." @rhivi, br. 10 (2021): 37-38.

djelovanja arhiva vjerskih zajednica i primjeri dobre prakse unutar suradnje državnih arhiva i institucija Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj.

U drugom dijelu rada opisuje se proces sređivanja samog arhiva, započevši od zatečenog stanja, preko povijesnog pregleda župe i strukture samoga gradiva, do opisa gradiva i izrade sumarnog inventara uz predložene smjernice za daljnji rad. Na kraju je predstavljen prikaz sumarnog inventara arhivskog fonda Župno-dekanatski ured Drniš.

2. Privatno arhivsko gradivo

Arhivsko gradivo, prema zakonskoj definiciji, „ima trajnu vrijednost za kulturu, povijest, znanost ili druge djelatnosti, ili za zaštitu i ostvarivanje prava i interesa osoba i zajednica“³. Nastalo je obavljanjem djelatnosti pravnih i fizičkih osoba. Razlikujemo gradivo nastalo djelovanjem javne uprave i privatnih subjekata. S obzirom na navedenu trajnu vrijednost koju arhivsko gradivo ima, između javnog i privatnog arhivskog gradiva nema razlike. Definirajući potencijalne stvaratelje arhivskog gradiva, u literaturi nailazimo na četiri skupine – suverenu vlast, druge javnopravne osobe, privatne pravne osobe te pojedince i grupe pojedinaca⁴. Do kraja 18. stoljeća prevladava koncept arhiva koji podrazumijeva da arhivsko gradivo stvara vlast i čuva ga u svrhu ostvarenja svojih političkih, pravnih i materijalnih interesa. Izvorno značenje riječi arhiv dolazi od grčke riječi *archeion* koja označava instituciju vlasti⁵. U tom periodu pravo da posjeduje arhiv se ograničava na „vlast (svjetovnu i crkvenu), vladara, njegovu obitelj i upravni aparat.“⁶ Daljnje razdoblje razvija svijest o dvojakoju funkciji arhiva, kao dotadašnjoj potpori javnoj upravi te znanstvenim istraživanjima.

Arhivi vjerskih zajednica, prema zakonskom okviru, spadaju u skupinu privatnih i specijaliziranih arhiva. Takvi arhivi su svojom funkcijom, organizacijom i gradivom različiti, od arhiva sveučilišta, bolnica, znanstvenih institucija, televizije do banaka i raznih drugih subjekata⁷. Budući da mnoge župe nemaju službeno izdvojene arhive, takve možemo smatrati dijelom župe, odnosno ustrojstvenom jedinicom unutar pravne osobe⁸.

Arhivsko gradivo vjerskih zajednica se smatra privatnim arhivskim gradivom⁹, te bi se s istim trebalo postupati prema relevantnim člancima navedenog Zakona. Vlasnici takve vrste gradiva dužni su srediti gradivo i izraditi popis te poduzeti mjere očuvanja i zaštite gradiva¹⁰ odnosno stručno i savjesno brinuti o gradivu koje posjeduju. Čl. 23. istog Zakona propisuje da se arhivsko gradivo „koje ima posebno značenje za povijest, znanost i kulturu“, a spada u domenu privatnog arhivskog gradiva, upisuje u Upisnik vlasnika ili posjednika privatnog arhivskoga gradiva. Upis se vrši na temelju rješenja Hrvatskog državnog arhiva koji, prema

³ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, Narodne novine 61/2018, dalje: NN 61/2018

⁴ Ivanović, Jozo. *Priručnik iz arhivistike*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010., 23

⁵ Ivanović, 24

⁶ Ivanović, 24

⁷ NN 61/2018, čl. 31.

⁸ NN 61/2018, čl.3. Prema definiciji arhiva prema Zakonu arhivskom gradivu „arhiv je pravna pravna osoba ili ustrojstvena jedinica u pravnoj osobi“.

⁹ NN 61/2018, čl. 29.

¹⁰ NN 61/2018 čl. 24.

Pravilniku o evidencijama u arhivima, kao središnji i matični arhiv Republike Hrvatske uz ostale evidencije vodi i Upisnik vlasnika ili posjednika privatnog arhivskog gradiva¹¹.

Prema organizaciji arhivske službe u Republici Hrvatskoj, državni arhivi prikupljaju i obrađuju gradivo svih stvaratelja svog nadležnog područja¹², dok privatni arhivi, s druge strane, u pravilu prikupljaju gradivo svoga osnivača¹³.

Arhivsko gradivo nastaje na različite načine i kod različitih stvaratelja, te su i arhivi koji brinu o takvom gradivu različiti po svojoj organizaciji i zadaćama, ovisno o pravnim, stručnim i drugim specifičnim okvirima svojega djelovanja. Osim javnih arhiva prikupljaju ga razni pojedinci, udruge, društva, muzeji, knjižnice pa se takvo gradivo nalazi i u mnogim drugim kulturnim i znanstvenim ustanovama te kod samih stvaratelja. Svijest o jednakoj vrijednosti javnog i privatnog gradiva ističe se formiranjem različitih specijaliziranih arhiva i povećanjem broja ustanova koje čuvaju gradivo.

U radu Međunarodnog arhivskog vijeća (*International Council on Archives – ICA*), organizacije koja djeluje u smjeru stručnog razvoja arhivske struke promičući suradnju među arhivistima diljem svijeta, djeluje 12 sekcija specijaliziranih za različite vrste arhiva i stručne prakse. Jedna od sekcija je i ona za arhive vjerskih zajednica. Ostale sekcije obuhvaćaju sljedeće tematske jedinice: „arhivsku edukaciju i stručno usavršavanje, lokalne, gradske i područne arhive, strukovna udruženja, gospodarske arhive, bilježničke arhive, sportske arhive, arhive političkih stranaka i udruga, književne i umjetničke arhive“ kao i „arhive međunarodnih organizacija, sveučilišne i znanstvene te brojne druge specijalizirane arhive.“¹⁴ Sekcije, ovisno o području interesa, provode istraživanja i razvijaju rješenja za bitna arhivska pitanja, te povezuju stručna područja rada arhivske zajednice i specifične teme od interesa specijaliziranih arhiva. Razvijaju se suradnje između arhivskih ustanova i imatelja privatnog arhivskog gradiva, što je u Hrvatskoj vidljivo i na primjerima suradnji državnih arhiva i pojedinih vjerskih ustanova.

¹¹ Pravilnik o evidencijama u arhivima NN 19/23

¹² NN 61/2018

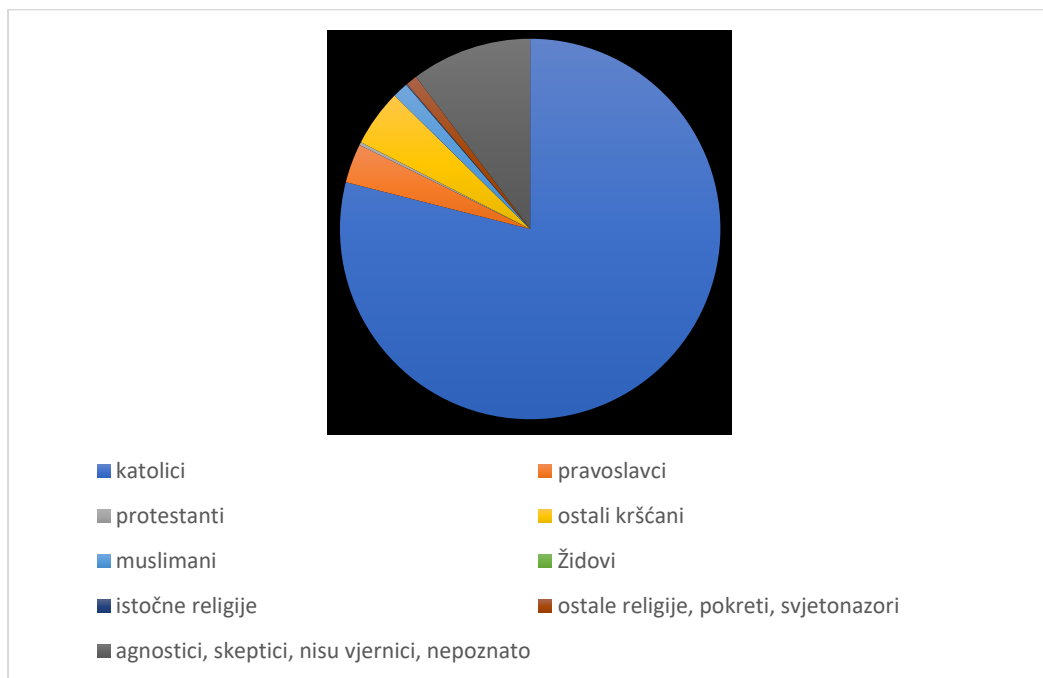
¹³ Ivanović, 113.

¹⁴ Lemić, Vlatka. *Arhivi i digitalno doba*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2019., 14

3. Vjerske zajednice i arhivska djelatnost

3.1. Vjerske zajednice na području Republike Hrvatske

Prema popisu stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine, struktura stanovništva prema vjeri, kako je prikazano na Grafikonu 1., dijeli se na katolike (78,97 %), pravoslavce (3,32 %), protestante (0,26 %), ostale kršćane (4,83 %), muslimane (1,32 %), Židove (0,01 %), istočne religije (0,09 %), ostale religije, pokrete i svjetonazore (0,96 %), te na agnostike i skeptike, one koji nisu vjernici i ateiste, ne izjašnjavaju se ili spadaju pod kategoriju nepoznato (10,25 %) ¹⁵.



Grafikon 1. Prikaz strukture stanovništva Republike Hrvatske prema vjeri

Prema Evidenciji vjerskih zajednica ¹⁶, osim Katoličke crkve i Srpske pravoslavne crkve, zabilježene su još 53 vjerske zajednice. Brojnost vjerskih zajednica i ukupnost postotka stanovnika koji se smatraju vjernicima i pripadnicima određene zajednice (89,75 %), predmnijeva da postoji znatan opseg materijalne i nematerijalne kulturne baštine, povijesnih

¹⁵ Popis 21, Konačni rezultati, Državni zavod za statistiku (2022.), pristupljeno 18.12.2024., https://dzs.gov.hr/UserDocsImages/Popis%202021/PDF/Popis_2021_konacni_rezultati.pdf

¹⁶Evidencija vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, Središnji državni portal, pristupljeno 18.12.2024., <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!/vjerske-zajednice>

izvora lokalne i opće povijesti koje pojedine zajednice svojim djelovanjem stvaraju. Dio bogatog produkta takvih zajednica jest i arhivsko gradivo. Glavnu podjela institucija vjerskih zajednica na području Republike Hrvatske prema brojnosti vjernika čine Katolička crkva, Srpska pravoslavna crkva, Protestantske crkve i zajednice, Židovska vjerska zajednica i Islamska vjerska zajednica. S obzirom na višestoljetnu kršćansku tradiciju hrvatskih područja, trajan značaj za kulturu i povijest cjelokupnog prostora ima arhivsko gradivo nastalo djelovanjem Katoličke crkve kao i svih ostalih vjerskih zajednica. Iz Popisa stvaratelja dokumentarnog i arhivskoga gradiva u nadležnosti arhiva¹⁷ koji vodi Hrvatski državni arhiv, vidljivo je da značajnu pažnju takvom gradivu pridaju i državni arhivi.

3.2. Arhivi vjerskih zajednica

Sama organizacija i ustroj pojedine vjerske organizacije utječe na različite tipološke podjele unutar hijerarhije pojedinih arhiva. Stoga arhivi različitih vjerskih zajednica imaju različito organiziranu organizacije arhiva svojih institucija. Uz najbrojnije arhive Katoličke crkve koji se detaljnije opisuju kasnije, na primjeru dviju vjerskih zajednica koje djeluju na području Republike Hrvatske, uočiti ćemo navedene razlike. Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj tako ima:

- Arhiv eparhije
- Arhiv arhijerejskog namjesništva
- Arhiv crkvene općine
- Arhiv parohije
- Arhiv manastira

S druge strane, arhivi Islamske vjerske zajednice podijeljeni su na:

- Arhiv Sabora Islamske zajednice
- Arhiv Mešihata Islamske zajednice
- Arhiv Muftijstva Islamske zajednice
- Arhiv Medžlisa Islamske zajednice
- Arhiv islamske vjerske škole (medrese)

¹⁷ Hrvatski državni arhiv. *Popis stvaratelja dokumentarnog i arhivskoga gradiva u nadležnosti arhiva*, pristupljeno 20. 1. 2024., <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Informacije-za-stvaratelje/Popis-stvaratelja-dokumentarnog-i-arhivskog-gradiva-u-nadle%20nosti-arhiva>

- Arhiv vjerskih kulturnih i dobrotvornih ustanova i društva Islamske zajednice¹⁸.

Na primjeru tipološke podjele arhiva navedenih dviju vjerskih zajednica može se primijetiti njihova složena struktura. Za upoznavanje arhivske cjelovitosti gradiva bilo koje vjerske zajednice, bitno je prvo upoznati se s hijerarhijskom strukturom same crkve/zajednice.

Što se tiče Katoličke crkve, prema Uredbi HBK o crkvenim arhivima¹⁹, podjelom crkvenih arhiva prema djelatnosti ureda i crkvenih tijela, postoje:

- a) biskupijski ili dijecezanski arhivi i arhivi biskupijskih središnjih ustanova
- b) kaptolski arhivi
- c) dekanatski i župni arhivi
- d) arhivi redovničkih zajednica
- e) arhivi bratovština i pobožnih društava
- f) arhivi ostalih crkvenih organa i ustanova.

Unutar arhiva redovničkih zajednica mogu postojati arhivi provincija i samostana, a pod arhivima ostalih crkvenih organa i ustanova mogu postojati arhivi različitih ustanova koje crkva osniva, pa tako Razum²⁰ navodi arhive sjemeništa, vjerskih škola – gimnazija, fakulteta, novaštva.

3.3. Pregled stručne literature

Problematikom arhiva vjerskih zajednica bavili su se arhivisti državnih arhiva koji su, kroz svoju djelatnost, sudjelovali u istraživanju i sređivanju takve vrste gradiva. Stručna literatura dugi niz godina daje smjernice i poticaje za aktivnosti vezane uz poboljšanje uvjeta te sređivanje arhiva vjerskih zajednica. Prvi sastanak crkvenih arhivista za područje Biskupske konferencije Jugoslavije održan je 1971. godine u Rijeci. Teme zastupljene na sastanku, uz ostalo, obuhvaćale su pravni položaj i zadatke crkvene arhivske službe i probleme sređivanja crkvenih arhiva²¹.

¹⁸ Kušen, Dražen. *Arhivi vjerskih zajednica u sjevernoj Hrvatskoj – razvoj, tipologija, sadržajni značaj*. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2018., 132 – 188.

¹⁹ *Hrvatska biskupska konferencija, Uredba HBK o crkvenim arhivima, u: Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije*, 130 (2002.) 9, 541-543., pristupljeno 5.1.2025. <https://digitalna.djos.hr/?pr=i&id=22768>

²⁰ Razum, Stjepan. "Biskupijski, kaptolski i samostanski arhivi. Nadbiskupijski arhiv Zagreb i Metropolitanska knjižnica Zagreb." *Arhivski vjesnik* 53, br. 1 (2010): 101-110.

²¹ Brečević, Zora. "Prvi sastanak crkvenih arhivista u Rijeci." *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 16, br. (1971) (1971): 392-0. pristupljeno 5.1.2025., <https://hrcak.srce.hr/126859>

U hrvatskoj arhivističkoj literaturi osnovne smjernice za uređenje crkvenih arhiva daje Stjepan Razum, analizirajući podjele arhiva katoličke crkve i samog arhivskoga gradiva. O važnosti crkvenog arhivskog gradiva, naglašavajući mjesnu važnost pojedinih arhiva, Razum navodi da se pojedino mjesto ili manji lokalitet mora samo pobrinuti za očuvanje takvoga gradiva koje u lokalnim okvirima ima značajnu vrijednost²². Razlog tome jest činjenica da je mala vjerojatnost da će interes za brigu o gradivu određene sredine pokazati netko sa strane. Vrijednost gradiva prvenstveno je bitna za lokalnu sredinu, a postavljanjem preduvjeta za istraživanje takvog gradiva (npr. izradom inventara i opisa gradiva) samo može potaknuti zainteresirane istraživače na korištenje gradiva u vlastitim arhivskim istraživanjima. Isti autor donosi prijedlog na koji način urediti župne arhive²³. Vršiti osnovnu podjelu gradiva na knjige (urudžbeni zapisnici, matične knjige) i spise (službeni spisi, pastirsko-bogoslužni, računski spisi, ostale skupine gradiva).

O arhivima vjerskih zajednica sjeverne Hrvatske piše Kušen,²⁴ obrađujući arhive svih vjerskih zajednica koje postoje na tom području, a ne samo arhive Katoličke crkve. Istom tematikom, usmjereni na Katoličku crkvu, bavili su se brojni arhivisti koji su, kao djelatnici državnih arhiva, surađivali s različitim crkvenim institucijama. Pišući o sređivanju arhiva Zadarske nadbiskupije, Oliver Modrić²⁵ iznosi vlastita iskustva u procesu obrade i sređivanja gradiva zadarskog arhiva. Mirela Mrak donosi pregled dugogodišnje suradnje Porečke i Pulske nadbiskupije i Državnog arhiva u Pazinu, u kojem je 2009. godine osnovan Odjel za crkveno gradivo²⁶.

Doprinos razvoju misli o aktivnostima arhiva vjerskih zajednica dala je i Međunarodna konferencija »Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive« održana u Šibeniku 2014. godine²⁷. Pregled sređivanja župnog arhiva detaljno i pregledno se može vidjeti na

²² Razum, Stjepan. "Važnost crkvenog arhivskog gradiva." *Vjesnik istarskog arhiva* 18, br. (2011.) (2011): 387-393.

²³ Razum, Stjepan. "Kako urediti župni arhiv?." *Arhivski vjesnik*, br. 44 (2001): 195-208.

²⁴ Kušen, Dražen. *Arhivi vjerskih zajednica u sjevernoj Hrvatskoj – razvoj, tipologija, sadržajni značaj*. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2018.

²⁵ Modrić, Oliver. „Arhiv Zadarske nadbiskupije – iskustva u sređivanju, obradi i zaštiti arhivskog gradiva.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 103-108.

²⁶ Mrak, Mirela. „Sređivanje gradiva župnih arhiva.“ Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Radenci (2016): 293-306. pristupljeno 10. 12. 2024. https://www.pokarh-mb.si/uploaded/datoteke/Radenci/radenci_2016/293-306_mrak_2016.pdf

²⁷ Međunarodna konferencija »Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive« u organizaciji Državnog arhiva u Šibeniku, Državnog arhiva u Zadru i ICARUS-a, održana je od 25. – 26. rujna 2014.

primjeru uređenja arhiva župnog ureda župe Uzvišenja sv. Križa u Sisku²⁸. Autorica, Snježana Žegor, opisuje proces sređivanja arhiva koji je potaknut pronalaskom dotad nepoznatog arhivskog gradiva župe. Na istoj konferenciji predmet interesa arhivista Ivana Dovranića je zaštita gradiva Šibenske biskupije i samostana sv. Frane u Šibeniku²⁹. Isti autor, u svojim istraživanjima, bavi se i tematikom matičnih knjiga na području Šibensko-kninske županije³⁰.

²⁸ Žegor, Snježana: „Zaštita arhivskog gradiva župnog ureda župe Uzvišenja sv. Križa u Sisku.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 120-135.

²⁹ Dovranić, Ivan: „Zaštita arhivskog gradiva Šibenske biskupije i samostana sv. Frane u Šibeniku.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 159. – 162.

³⁰ Dovranić, Ivan. "Popis matičnih knjiga s područja Šibensko-kninske županije." *Arhivski vjesnik*, br. 45 (2002): 161-190.

4. Povijesno-organizacijski kontekst Katoličke crkve

4.1. Administrativno-zakonodavna podjela

Uvriježeno je, u hrvatskoj javnosti, pod pojmom *katolički*, podrazumijevati institucije koje se odnose na Rimokatoličku crkvu. Međutim, sama Katolička crkva sastoji se od 24 Crkve. Najzastupljenija je Rimokatolička crkva, crkva latinske tradicije, te slijede 23 Crkve istočnog (bizantskog) katoličkog obreda³¹. Na području Republike Hrvatske u sklopu Katoličke crkve djeluje grkokatolička Križevačka eparhija pod čijom su jurisdikcijom samostan i župa Pokrova Presvete Bogorodice u Kričkama, koje administrativno pripadaju gradu Drnišu. Budući da je predmet ovoga rada arhiv rimokatoličke vjerske zajednice, župe Gospe od Ružarija u Drnišu i Drniškog dekanata, a s obzirom na geografsku blizinu i povezanost navedenih vjerskih zajednica, bitno je jasno naznačiti distinkciju.

Prema Ugovoru između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture³² navodi se da „kulturalna i umjetnička baština Katoličke crkve te brojni dokumenti pohranjeni u crkvenim arhivima i knjižnicama sačinjavaju dragocjeni dio cjelokupne hrvatske kulturne baštine. Katolička crkva želi nastaviti služenje društvenoj zajednici i svojom kulturnom baštinom, omogućujući svima koje zanima da to bogatstvo upoznaju, da se njime koriste i da ga proučavaju.“³³ Upravo je omogućavanje svima zainteresiranima da upoznaju, koriste i proučavaju navedenu kulturnu baštinu, prvenstveno bogato arhivsko gradivo koje kriju mnoge rimokatoličke župe na području Republike Hrvatske, još uvijek u određenom broju župa neostvarivo.

Prema registru Pravnih osoba Katoličke crkve koji vodi Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske, na području Hrvatske aktivno je 2098 pravnih osoba Katoličke crkve, od čega su 1564 župe³⁴.

³¹ Catholic and cultures. „Eastern Catholic Churches.“ Catholics et cultures. 2017., pristupljeno 10.1.2025., <https://www.catholicsandcultures.org/eastern-catholic-churches>

³² Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije. „Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture“, 1996., pristupljeno 10.1.2025., <https://nku.hbk.hr/ugovori/ugovor-između-svete-stolice-i-republike-hrvatske-o-suradnji-na-području-odgoja-i-kulture/> dalje: Ugovor; Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture potpisan je 19. prosinca 1996. godine

³³ Ugovor, čl. 13

³⁴ Evidencija pravnih osoba Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj, Središnji državni portal, pristupljeno 10.1.2025. <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!/pravneOsobeKC>

Pravne norme koje donose upute za kompletnu aktivnost i djelovanje Rimokatoličke crkve, kroz povijest su objavljivane u raznim kanonskim spisima. Posljednje i aktualne upute za liturgijski i pastoralni život Rimokatoličke crkve objedinjene su u Zakoniku kanonskog prava (Codex iuris canonici) iz 1983. godine.³⁵ Objava Zakonika jedan je od važnih produkata Drugog vatikanskog koncila održanog 1962. godine, koji je Katoličku crkvu usmjerio prema modernom svijetu³⁶.

Prema zakonskim odredbama, Katolička crkva je podijeljena na partikularne crkve – biskupije. Biskupiju, kao dio crkvene administracije, tvori točno određeno područje i vjernici koji na tom području žive. Na čelu biskupije je biskup kojem pripada „sva redovita, vlastita i neposredna vlast“³⁷ te, prema pravnim odredbama, upravlja zakonodavnom, izvršnom i sudbenom vlašću na nadležnom mu području.³⁸ Biskupi određenog područja se okupljaju na biskupskoj konferenciji odnosno „skupštini biskupa nekog naroda ili određenog područja koji zajednički obavljaju neke pastoralne zadaće za vjernike svog područja“³⁹.

Na čelu Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj nalazi se Hrvatska biskupska konferencija⁴⁰ koju čine 5 nadbiskupija i 13 biskupija, okupljene u četiri crkvene pokrajine ili metropolije (Zagrebačka, Splitsko-makarska, Đakovačko-osječka i Riječka), te samostalna Zadarska nadbiskupija i Vojni ordinarijat⁴¹. Svaka biskupija upravno je podijeljena na dekanate na čelu s izabranim dekanima. Dekanati se sastoje od pojedinih župa, a svaka biskupija može imati više dekanata.

Zakonikom kanonskog prava regulirano je i pitanje funkcioniranje arhiva unutar crkvenih institucija. U svakoj biskupskoj kuriji⁴² dužnost je kancelara da se brine o tome da se spisi čuvaju u arhivu⁴³, a trebalo bi biti omogućeno i postojanje tajnog arhiva za isprave koje se čuvaju tajno. Župnik, kao upravitelj župe, administrativne jedinice biskupije, dužan je voditi matice krštenih, vjenčanih i umrlih te druge knjige po propisima biskupa ili biskupske konferencije⁴⁴. Također se nalaže da svaka župa, za potrebe čuvanja župnih knjiga, biskupovih

³⁵ U hrvatskom prijevodu objavljen 1988. i 1996. godine

³⁶ Kušen, 99

³⁷ *Zakonik kanonskoga prava s izvorima*, Zagreb: Glas koncila, 1996., čl. 381; *dalje: Zakonik*

³⁸ Zakonik, čl. 391

³⁹ Zakonik, čl. 447

⁴⁰ utemeljena 15. svibnja 1993. dekretom Svete Stolice, vidi u: Hrvatska biskupska konferencija, Povijest, pristupljeno 10.1.2025., <https://hbk.hr/povijest/>

⁴¹ Hrvatska biskupska konferencija, Biskupije, pristupljeno 10.1.2025., <https://hbk.hr/home-2-2/nad-biskupije/>

⁴² Ustanove i osobe koje pomažu biskupu u upravljanju biskupijom, vidi u: *Zakonik kanonskoga prava s izvorima*, Zagreb: Glas koncila, 1996., čl. 469

⁴³ Zakonik, čl. 483

⁴⁴ Zakonik, čl. 535

poslanica i drugih isprava treba imati uređenu pismohranu ili arhiv, u kojemu se čuvaju župne knjige zajedno s biskupovim poslanicama i drugim ispravama koje trebaju da se „čuvaju radi potrebe ili koristi“⁴⁵.

4.2. Administrativna podjela Župe Gospe od Ružarija

U sklopu Splitsko-makarske metropolije nalazi se Šibenska biskupija kojoj pripada župa Gospe od Ružarija u Drnišu. Na području Šibenske biskupije djeluju 74 župe⁴⁶ podijeljene na upravu dijecezanskih svećenika i redovnika⁴⁷. Biskupija je administrativno podijeljena na dekanate koji se sastoje od određenog broja župa. Drniški dekanat danas okuplja župe Drniš, Ogorje, Zlopolje, Crivac, Kljaci, Gradac, Kadina Glavica, Siverić, Mirlović, Konjevrate i Miljevci.

U Drnišu djeluju svećenici redovnici Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita. U sklopu provincije, koja se proteže na područje šest (nad)biskupija⁴⁸, djeluju 92 franjevačke župe⁴⁹. Svaka od njih administrativno pripada jednom od samostana Provincije. Drniška župa potpada pod samostansko okružje Franjevačkog samostana na Visovcu.⁵⁰ Rimokatolička župa Gospe od Ružarija u Drnišu, kao dio Franjevačke provincije, djeluje pod jurisdikcijom šibenskog biskupa. U arhivima svih triju institucija nalazi se također gradivo vezano za župu Gospe od Ružarija⁵¹. Prema popisu iz Pregleda arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske⁵², tako se u arhivu visovačkog samostana može pronaći gradivo Župe Drniš za razdoblje od 1689/1814. godine (razdoblje neposredno prije godine (1817.) najstarijeg dokumenta koji se nalazi u arhivu drniške župe Gospe od Ružarija).

⁴⁵ Zakonik, čl. 535

⁴⁶ Šibenska biskupija. „Župe“ *Šibenska biskupija*, pristupljeno 10.1.2025. <https://www.sibenska-biskupija.hr/zupe/>

⁴⁷ Dijecezanski svećenici obećavaju poslušnost biskupu, a redovnici provincijalu vidi u:

⁴⁸ Franjevci Provincije Presvetog Otkupitelja djeluju na području Splitsko-makarske nadbiskupije, Hvarske biskupije, Šibenske biskupije, Zadarske nadbiskupije, Gospičko-senjske biskupije i Zagrebačke nadbiskupije.

⁴⁹ Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, *Župe*, Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Split, pristupljeno 10.1.2025., <https://www.franjevci-split.hr/zupe/>

⁵⁰ Ostale župe koje spadaju u visovačko samostansko okružje su: Banjevci, Čista Velika, Dubravice, Gradac, Kadina Glavica, Kljaci, Lišane, Miljevci, Piramatovci, Promina, Rupe, Siverić i Stankovci. vidi u: Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007., str. 213. – 247.

⁵¹ arhiv Provincije trenutno nije dostupan zbog građevinskih radova

⁵² *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006., str. 1280.

Zamršenu struktura odnosa između biskupije i provincije možda je jasnije predočiti prema 515. članku Zakonika kanonskog prava⁵³ koji glasi: „Župa je određena zajednica vjernika trajno ustanovljena u partikularnoj Crkvi, za koju je pastirska briga, pod vlašću dijecezanskoga biskupa, povjerena župniku kao njezinu vlastitom pastiru.“

4.3. Arhivsko ustrojstvo Rimokatoličke crkve

Budući da sređivanje arhiva zahtjeva stručna znanja i određena financijska sredstva, teško je očekivati da, uz ostale poslove koje primarno obavljaju, sami djelatnici institucija vjerskih zajednica uspijevaju srediti arhivsko gradivo za daljnje korištenje. Međutim, ukoliko nisu u mogućnosti srediti gradivo i izraditi popis, vlasnici ili posjednici privatnog arhivskog gradiva, pa tako i vjerska zajednica, prema zakonskoj regulativi dužni su „dopustiti nadležnom državnom arhivu da to učini o svom trošku“⁵⁴.

Najveći interes vjernika pri zanimanju za župno arhivsko gradivo zaokupljaju matične knjige. Župe često ne mogu pomoći pri takvim zahtjevima zbog nekoliko razloga. Jedan od njih je činjenica da arhivi nisu sređeni te ne postoji službena evidencija knjiga u posjedu, kao što je slučaj s drniškim župnim arhivom⁵⁵. Drugi razlog jest činjenica da su, za vrijeme Jugoslavije, matične knjige oduzete župnim uredima i predane arhivima. Ipak, prema Ugovoru između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture „Republika Hrvatska se obvezuje da će vratiti crkvene matične knjige, knjige stanja duša, ljetopise i druge knjige koje su za vrijeme komunističkoga režima nezakonito oduzete Katoličkoj crkvi, a koje su u njezinu posjedu.“⁵⁶ Iako je Sporazum o povratu matičnih knjiga između Vlade RH i Hrvatske biskupske konferencije potpisan još 2005. godine⁵⁷, vidljive aktivnosti po tom pitanju mogu se uočiti tek u posljednjih nekoliko godina. Svjesni činjenice potrebe osiguravanja prikladnih uvjeta za čuvanje arhivskog gradiva, o čemu govori 2012. godine tadašnji predsjednik Vijeća za kulturu HBK Želimir Puljić⁵⁸, crkvene institucije su poradile na ostvarenju uvjeta pohrane. Posljednjih

⁵³ Zakonik, čl. 515

⁵⁴ NN 61/2018, čl.24

⁵⁵ Župa posjeduje duple primjerke matičnih knjiga koje se nalaze u DAZD-u i DAŠI-ju.

⁵⁶ Ugovor, čl.13. st. 5

⁵⁷ Puljić, Želimir. „Crkveni arhivi: uređenje i korištenje.“ Vjesnik Zadarske nadbiskupije 5-6, br. (2012): 12-15, pristupljeno 10.10.2024., <https://www.vjesnik.zadarskanadbiskupija.hr/VJESNIK562012.pdf> (pregledano 10.10.2024.)

⁵⁸ Puljić, 12-15

godina, pojedine biskupije su ostvarile povrat matičnih knjiga (Požeška biskupija⁵⁹, Splitsko-makarska nadbiskupija⁶⁰, Dubrovačka biskupija⁶¹, Riječka nadbiskupija⁶²) što dovodi do zaključka da su primjetni pomaci pri svjesnosti važnosti očuvanja arhivskog gradiva vjerskih zajednica. Također je važno navesti i suradnje državnih arhiva s arhivima vjerskih zajednica, kao u primjeru Državnog arhiva u Pazinu i Biskupije Porečke i Pulske čija je zajednička suradnja pri sređivanju i popisivanju gradiva započela još 1970.-ih godina, a nastavila se projektom prikupljanja matičnih knjiga i stvaranja sigurnosnih kopija⁶³. Uspješna suradnja vidljiva je i u primjeru arhiva Zadarske nadbiskupije i Državnog arhiva u Zadru, gdje je ugovorom iz 2004. dogovoreno da će nadbiskupijski arhiv osigurati prostor, a DAZD jednu stručnu osobu koja će se baviti stručnom obradom gradiva⁶⁴. Suradnja je rezultirala sređivanjem gradiva i daljnjim nastavkom stručne brige te objavom Vodiča arhiva Zadarske nadbiskupije⁶⁵. U *Pregledu arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*⁶⁶ primjenjuje se klasifikacijska razradba fondova i zbirki prema petnaest kategorija:

- A. Uprava i javne službe
- B. Pravosuđe
- C. Vojne jedinice, ustanove i organizacije
- D. Odgoj i obrazovanje
- E. Kultura, znanost i informiranje
- F. Zdravstvo i socijalne ustanove

⁵⁹ Požeška biskupija. „Požeškoj biskupiji vraćene matične knjige oduzete u vrijeme komunističke vladavine“. 2022. *Požeška biskupija*, 21. listopada 2022., pristupljeno 12.1.2025., <https://pozeska-biskupija.hr/2022/10/21/pozeskoj-biskupiji-vracene-maticne-knjige-oduzete-u-vrijeme-komunisticke-vladavine-2/>

⁶⁰ IKA. „Splitsko-makarskoj nadbiskupiji vraćen dio matičnih knjiga oduzetih 1946.“ 2022. Informativna katolička agencija, 17. ožujka 2022., pristupljeno 12.1.2025., <https://ika.hkm.hr/novosti/splitsko-makarskoj-nadbiskupiji-vracen-dio-maticnih-knjiga-oduzetih-1946-godine/>

⁶¹ Tadić, Angelina. „Dubrovačkoj biskupiji vraćeno 210 matičnih knjiga oduzetih nakon Drugog svjetskog rata.“ *Dubrovačka biskupija*, 1. travnja 2022., pristupljeno 12.1.2025. <https://db.hr/dubrovackoj-biskupiji-vraceno-210-maticnih-knjige-oduzetih-nakon-drugog-svjetskog-rata/>

⁶² Riječka nadbiskupija. „Povrat crkvenih matičnih knjiga Riječkoj nadbiskupiji.“ *Riječka nadbiskupija*, 21. svibnja 2021., pristupljeno 12.1.2025., <https://www.ri-nadbiskupija.hr/2021/povrat-crkvenih-maticnih-knjiga-rijeckoj-nadbiskupiji/>

⁶³ Mrak, Mirela. „Sređivanje gradiva župnih arhiva.“ Tehnički in vsebinski problemi klasičnoga in elektronskoga arhiviranja, Radenci (2016): 293-306. pristupljeno 12.1.2025., https://www.pokarh-mb.si/uploaded/datoteka/Radenci/radenci_2016/293-306_mrak_2016.pdf

⁶⁴ Modrić, Oliver. „Arhiv Zadarske nadbiskupije – iskustva u sređivanju, obradi i zaštiti arhivskog gradiva.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 103-108.

⁶⁵ *Vodič Arhiva Zadarske nadbiskupije*. Zdar: Državni arhiv Zadar i Zadarska nadbiskupija, 2013., pristupljeno 10.1.2025., <https://vodac-nadbiskupija.dazd.hr/>

⁶⁶ *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.

- G. Gospodarstvo i bankarstvo
- H. Političke stranke, društveno-političke organizacije i sindikati
- I. Društva, udruge, udruženja
- J. Vjerske ustanove
- K. Vlastelinski, obiteljski i obiteljski arhivski fondovi
- L. Zbirke izvornoga arhivskoga gradiva
- M. Zbirke dopunskih preslika arhivskoga gradiva
- N. Filmski zapisi
- O. Zvučni zapisi.

Nadalje slijedi klasifikacijska razradba Vjerskih ustanova:

J. Vjerske ustanove

J.1. Rimokatolička crkva

J.1.1. Metropolija/Nadbiskupija

J.1.2. Biskupije

J.1.3. Stolni i zborni kaptoli

J.1.4. Dekanati

J.1.5. Župni uredi

J.1.6. Redovničke zajednice

J.1.6.1. Provincijalati

J.1.6.2. Samostani

J.1.7. Ostalo

J.2. Srpska pravoslavna crkva

J.2.1. Eparhije

J.2.2. Parohije

J.2.3. Manastiri

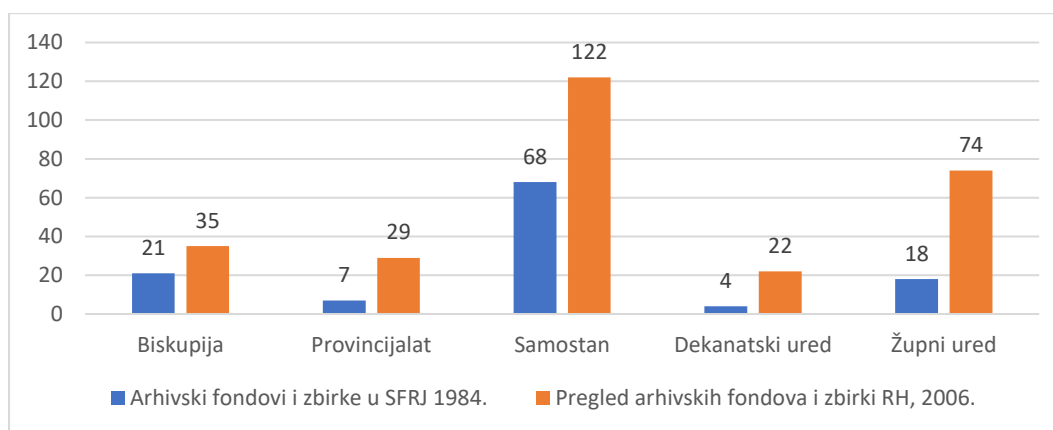
J.3. Evangelička crkva

J.4. Islamska vjerska zajednica

J.5. Židovska vjerska zajednica

J.6. Ostale vjerske zajednice

Arhivsko gradivo vjerskih zajednica u ovome Pregledu evidentirano je dvojako. Navedeno je gradivo koje se nalazi u nadležnim državnim arhivima, ali također i gradivo koje se nalazi u pojedinim arhivima ili ustanovama određenih vjerskih zajednica. Najveći dio obuhvaća zajednice Katoličke crkve, podijeljene na nadbiskupije i kaptole te Redovničke zajednice. Od ostalih vjerskih zajednica navode se podaci za Pravoslavnu eparhiju zagrebačko-ljubljansku, Arhiv evangeličke crkve u Zagrebu, Židovsku općinu Zagreb te Mešihat islamske zajednice u Zagrebu. Prema pripadnosti drniške župe, u Popisu nalazimo podatke za Biskupijski i kaptolski arhiv Šibenik, Franjevačku provinciju Presvetog Otkupitelja Split te Franjevački samostan na Visovcu. Pregled fondova iz zbirke iz 1984. godine (*Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ – SR Hrvatska*) donosi nešto drugačiju klasifikacijsku razradbu⁶⁷ no također prikazuje podatke o gradivu koje se nalazi u arhivima pojedinih vjerskih ustanova. Usporedba objavljenih podataka o broju fondova biskupijskih, redovničkih (provincijalat i samostani), dekanatskih i župnih arhiva objavljenih u pregledima iz 1984. i 2006. godine vidljiva je na Grafikonu 2.



Grafikon 2. Usporedni pregled broja fondova rimokatoličkih arhiva objavljenih u pregledima arhivskih fondova i zbirki iz 1984⁶⁸. i 2006. godine⁶⁹

Prema Statutu Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, posebno je posvećena pažnja brizi za kulturna dobra, te se navodi obveza uređenja arhiva u svim ustanovama Provincije. Članak 42. Statuta tako glasi:

⁶⁷ Klasifikacijska razradba iz 1984: A.1 Uprava i javne službe, A.2. Pravosuđe, A.3. Vojne jedinice, ustanove i organizacije, A.4. Prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove, A.5. Socijalne i zdravstvene ustanove, A.6. Gospodarstvo i bankarstvo, A.7. Društveno-političke organizacije, društva i udruženja, A.8. Vjerske zajednice, A. Ostalo, B. Obiteljski i osobni arhivski fondovi, C. Zbirke u: *Arhivski fondovi i zbirke SFRJ – SR Hrvatska*. Beograd: Savez arhivskih radnika Jugoslavije, 1984.

⁶⁸ *Arhivski fondovi i zbirke SFRJ – SR Hrvatska*. Beograd: Savez arhivskih radnika Jugoslavije, 1984., 658. – 660.

⁶⁹ *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, Kazala i bibliografija, svezak 2*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2007., 418.- 427.

„§ 1. Neka Provincijalat, samostani, odgojni zavodi i sve ustanove Provincije vode vlastiti arhiv.

§ 2. Neka Definitorij imenuje provincijskog knjižničara i arhivara čije će se ovlasti i zadaće odrediti posebnim pravilnikom.

§ 3. U Provincijalatu, svakom samostanu i svakoj područnoj kući neka se na posebno zaštićenom mjestu uredi arhiv u kojem će se pohranjivati svi službeni spisi i drugi važni dokumenti kao i starije administrativne knjige.“⁷⁰

Ovim dokumentom propisana je obveza vođenja arhiva Provincije, samostana i područnih kuća, dok su arhivi župa i dekanata podređeni biskupskoj administraciji.

4.4. Vrsta gradiva

Osnovnu podjelu gradiva u župnim arhivima čine knjige i spisi⁷¹. Analizirajući pretpostavljeno stanje u većini župnih arhiva, Stjepan Razum predlaže sljedeću detaljnu razdiobu:

1) Knjige

- pomoćne knjige – kazala
- Matične knjige - krštenih, vjenčanih, umrlih, potvrđenika, prvopričesnika, Matice obitelji – Status animarum; pomoćne matične knjige – knjige prelaznika i naknadnih zabilježbi.
- Knjige naredbi
- Urudžbeni zapisnici
- Knjige župničkog biroa ili lukna
- Spomenice
- knjige Pobožnih zaklada (nastale djelovanjem pojedinih bratovština ili zaklada)
- Vjeronaučne knjige (prozivnici)
- Računske knjige
- Knjige zaruka i ženidbenih navještaja
- Knjige misnih nakana
- Knjige oglasa

⁷⁰ Statut Franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja. Split: Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, 2013., pristupljeno 10.1.2025., <https://www.franjevci-split.hr/statut-2/> str. 23.

⁷¹ Razum, Stjepan. "Kako urediti župni arhiv?." *Arhivski vjesnik*, br. 44 (2001): 196.

- Rokovnici

2) Spisi

- Upravno-gospodarstveni spisi
- Računski spisi
- Pastirsko-bogoslužni spisi
 - ženidbeni spisi
 - spisi prigodom ukopa
 - bogoslužni spisi – prigodni govori, molitve vjernika
- Druge skupine gradiva
 - nacrti
 - svjetlospisi
 - mikrofilmovi
 - audio i videovrpce
 - župni list
 - ostavštine

Prema analizi arhiva vjerskih zajednica na području sjeverne Hrvatske, Kušen⁷² razlikuje gradivo župe od gradiva drugih vjerskih stvaratelja u arhivu župe. Podjelu gradiva župe iznosi kako slijedi:

- Spomenica župe
- Običajnik župe
- Knjiga okružnica/Knjiga naredaba
- Zapisnik kanonske vizitacije
- Urudžbeni zapisnik i kazala
- Knjige misnih nakana
- Zapisnici sjednica
- Matične knjige i pomoćne matične evidencije
 - Matica krštenih
 - Matica vjenčanih
 - Matica umrlih
 - Matica potvrđenih

⁷² Kušen, 192. – 209.

- Matica prvopričesnika
- Knjiga prvopričesnika
- Naknadi upisi
- Parice matica
- Prijepisi matica
- Knjiga vjerskih prijelaza
- Knjige ženidbenih navještaja i evidencije zaručnika
- Pastoralne evidencije
 - Staležnici (Status animarum)
- Župni oglasi
- Imovinske knjige
- Financijske knjige (računske knjige i blagajna)
- Spisi (Opći i ženidbeni spisi, Ženidbeni spisi, Važniji spisi, Visitaciones canonicae, Razni spisi, Odvojeni crkveni računi, Rationes Foundationum (Računi zakladni), Dokumenti (isprave) o vjerodostojnosti oltarnih moći, Spisi o popravku crkve (opisi, nacrti, fotografije, računi, darovi), Prilozi za spomenicu, Fotografije).

Gradivo drugih vjerskih stvaratelja u arhivu župe dijeli na gradivo dekanata i gradivo pobožnih društava.

Navedene podjele arhivskog gradiva ne moraju se nužno primjenjivati na svaki župni arhiv, međutim glavna podjela na knjige i spise uvijek je ista. Svakako treba uzeti u obzir da je svaki pojedini župni arhiv, unatoč tome što sadrži slične vrste dokumenata, ipak priča za sebe. Stoga navedene okvirne prijedloge nacrti treba prilagoditi situaciji na terenu.

5. Arhiv Župe Gospe od Ružarija u Drnišu

5.1. Povijest župe

Iako se dugo vremena smatralo da su Drniš osnovale Osmanlije, koje su na tom području boravile dobar dio 16. i 17. stoljeća, te da mu ime potječe iz perzijskog jezika u značenju „vrata u polje“, istraživanja su donijela drugačije zaključke. Drniš se, naime, prvi put u pisanim izvorima spominje 1494. godine. U spisu šibenskog notara Georgija q. Lorenza bilježi se da je „8. ožujka 1494. godine Rada, kći pokojnog Radivoja Rose, a udovica kamenara Jurja Crljenčića prodala jedan vrt iznad Vrulje Petru, sinu pok. Tome Vulodolovića iz drniškog podgrađa u Petrovu polju“⁷³. Izvrstan strateški položaj mjesta, koji pruža dobar pregled cijelog Petrovog polja te puteva prema Bosni i s druge strane prema Šibeniku, vjerojatno je bio razlog što je postalo bitno osmanlijsko uporište. Arheološki nalazi svjedoče o kontinuitetu naseljavanja šireg drniškog područja, te o prisustvu kršćanstva još od ranokršćanskih vremena. Jedan od primjera je ranokršćanski sakralni kompleks Crkvina (početak V. stoljeća) na području Trbounja pokraj Drniša⁷⁴. Jednobrodna crkva, s nizom manjih bočnih prostorija, građena je krajem IV. ili početkom V.

U vrijeme prvog pisanog spomena grada, krajem 15. stoljeća, sjedište drniške župe bilo je u Badnju⁷⁵ kod crkve sv. Ivana. Godine 1522. grad zauzimaju Osmanlije. Turbulentno razdoblje neprestanih borbi za prevlast potrajalo je do 1683. godine kada vlast preuzimaju Mlečani. U stoljeće i pol dugom periodu pod osmanskom vlašću, na području drniškog kraja i Petrovog polja, vjerski život je vrlo aktivan. S jedne strane kršćanski narod pastoriziraju franjevci s Visovca, dok je u Drnišu za potrebe vjernika islamske vjeroispovijesti sagrađeno čak pet džamija.

Franjevci su se na području Dalmacije pojavili još početkom 13. stoljeća. Osnovana je Slavenska provincija koja je imala sjedište u Splitu i samostane duž jadranske obale⁷⁶. Krajem 13. stoljeća papa Nikola IV. šalje dvojicu franjevaca iz te provincije u Bosnu. Nakon određenog razdoblja, zbog nemogućnosti osnivanja provincije bez dozvole Svete Stolice, osnivaju

⁷³ Kosor, fra Karlo. „Drniška krajina za turskog vladanja“, u: Povijest drniške krajine, zbornik povijesnih studija 1494. – 19540., Split (1995):103.

⁷⁴ Zaninović, Joško. "Ranokršćanski sakralni kompleks "Crkvina" u selu Trbounje kod Drniša." *Archaeologia Adriatica* 2, br. 2 (2008): 529-542., pristupljeno 12.1.2025.,<https://hrcak.srce.hr/37128>

⁷⁵ Badanj je selo koje administrativno spada pod Grad Drniš, pokraj crkve sv. Ivana nalazi se drniško gradsko groblje.

⁷⁶ Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007., 11-14.

zajednice pod nazivom vikarija. Bosanska vikarija, nastala 1340. godine, širi se i na hrvatske krajeve. Bježeći pod turskom opasnošću, na novim lokalitetima osnivaju samostane. Jedan od njih je i samostan na Visovcu iz XV. stoljeća. U tom razdoblju vikarija se dijeli na Vikariju Bosnu-Srebrnu koja obuhvaća samostane pod otomanskom vlašću te one izvan toga područja pod nazivom Vikarija Bosna-Hrvatska. Vrlo brzo visovački samostan i samostansko okružje dolaze također pod vlast Osmanlija, te njihovo područje potpada pod Vikariju Bosnu-Srebrnu. Franjevci Bosne Srebrene duhovno su mogli skrbiti o pučanstvu zauzetog područja, budući da im je turski sultan Mehmed II. Osvajač 1463. godine prilikom zauzeća Bosne, izdao povelju (ahdnama⁷⁷) kojom su dobili pravo da obavljaju vjersku službu.

Na početku 17. st. fratri s Visovca opsluživali su župe od Like do Cetine. Među devet župa spominje se i župa Petrovo polje (obuhvaća područje petropoljskog kraja) te „kapela turskoga grada koji se zove Drniš“, a prema izvještaju skradinskog biskupa Matića, čija biskupija tada broji 7 župnih crkava, od samostanskih župa navodi samo župu crkve sv. Ivana u Drnišu i župu crkve sv. Mihovila u Petrovu polju⁷⁸. Biskup Ivković nadalje 1630. godine u svom izvještaju spominje župe Skradin, Kožulovo polje, Bukovicu, Petrovo polje, Zmino (Muć) i Otiblići (Promina)⁷⁹. Iz navedenih podataka razvidno je postojanje župe i pastorizacije kršćanskih vjernika na području Drniške krajine i Petrovog polja u vrijeme turske vlasti. Nakon odlaska Turaka s područja Drniša, jedna od pet drniških džamija prenamjenjuje se u crkvu. U vlasništvu je franjevac s Visovca te se župa iz obližnjeg Badnja seli u sam grad. Nekadašnja džamija Halil-hodže tako postaje crkva sv. Ante (prvotno crkva Gospe od Ružarija) na kojoj se, bez obzira na građevinske intervencije, i danas prepoznaje oblik muslimanske bogomolje. Crkva sv. Roka, kao zavjetna kapelica za obranu od kuge, izgrađena je 1731. godine. Današnja župna crkva, crkva Gospe od Ružarija, izgrađena u drugoj polovici 19. stoljeća, blagoslovljena je 1886. godine. U Kričkama, koje administrativno potpadaju pod grad Drniš, živuća je grkokatolička župa okupljena oko crkve Pokrova Presvete Bogorodice, kao dio Križevačke eparhije. Uz rimokatoličku i grkokatoličku zajednicu, na području grada Drniša egzistira i parohija Srpske pravoslavne crkve okupljena oko crkve Uspenja Presvete Bogorodice građene početkom 20. st.

⁷⁷ Ahdnama. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. pristupljeno 13.1.2025., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/ahdnama>

⁷⁸ Kosor, fra Karlo. „Drniška krajina za turskog vladanja“, u: *Povijest drniške krajine, zbornik povijesnih studija 1494. – 19540.*, Split (1995), 117

⁷⁹ Kosor, 118

Pastoralni rad visovačkih franjevaca, članova provincije Bosne Srebrne, u vrijeme turske okupacije, obuhvaćao je i područje današnje prominske župe i većeg dijela Petrova polja. Područje Drniške krajine teritorijalno kroz povijest nije pripadalo nadležnosti samo jednog biskupa. Prostor je bio razdijeljen pod jurisdikcijom kninskog, trogirskog i šibenskog biskupa. U 17. stoljeću, za vrijeme turske vlasti, nadležnost djelomično ima i Skradinska biskupija. Kninska biskupija je ukinuta 1688. godine kad njen prostor potpada pod Šibensku, a 1830. godine, također pod jurisdikciju šibenskog biskupa, dolazi i manji dio prostora koji je bio pod nadležnošću Trogirske biskupije⁸⁰.

Do uspostave Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja dolazi 1735. godine podjelom provincije Bosne Srebrne na tri dijela. Nastaju Provincija sv. Ivana Kapistrana u Hrvatsko-ugarskom kraljevstvu, Provincija sv. Kaja pape i mučenika na području Mletačke Republike te, pod turskom vlašću, Provincija Bosne Srebrene⁸¹. Provincija sv. Kaja 1743. godine mijenja naziv u Provinciju Presvetog Otkupitelja kako se naziva do danas. Sjedište joj je tada bilo u Šibeniku, u samostanu sv. Lovre, a 1888. godine Provincijalat se seli u Split. U vrijeme diobe, Provincija Presvetog Otkupitelja je imala 9 samostana i to u Zaostrogu, Živogošću, Makarskoj, Omišu, Sinju, Šibeniku, Kninu, Visovcu i Karinu⁸². Franjevci su služili u župama samostanskog okružja. U samostanskom okružju Visovca, samostanu čijem okružju i danas pripada drniška župa, pastoralno djelovanje franjevaca održano je u kontinuitetu do današnjeg dana. Kako navodi fra Josip Ante Soldo, franjevci su na području šibenske biskupije nakon odlaska Turaka opsluživali sljedeće župe: „Knin (od 1701.) (zaseoci: Kninsko polje, Kosovo, Ljubač, Potkonje, Biskupija i Polača), Vrpolje (Golubić, Plavno i Oton), Drniš (do 1701. Petrovo polje) (zaseoci: Badanj, Lišnjak, Velušić, Trbounje, Žitnić, Sedramić, Siverić, Kričke, Parčić, Kadina Glavica i Tepljuh), Prominu (zaseoci: Oklaj, Mratovo, Razvođe, Bogetić, Nečven, Puljane, Seline, Ljubotić, Marasovine, Matasi, Suknovci, Lukar i Čituk), Miljeve (zaseoci: Brištani, Karalić, Širitovci i Ključ), Gradac (zaseoci: Baljci, Mirlović polje, Čavoglave, Kljaci, Umljanovići, Moseć, Ružić, Sedramić (dio), Guine, Bučić i Otavice) i

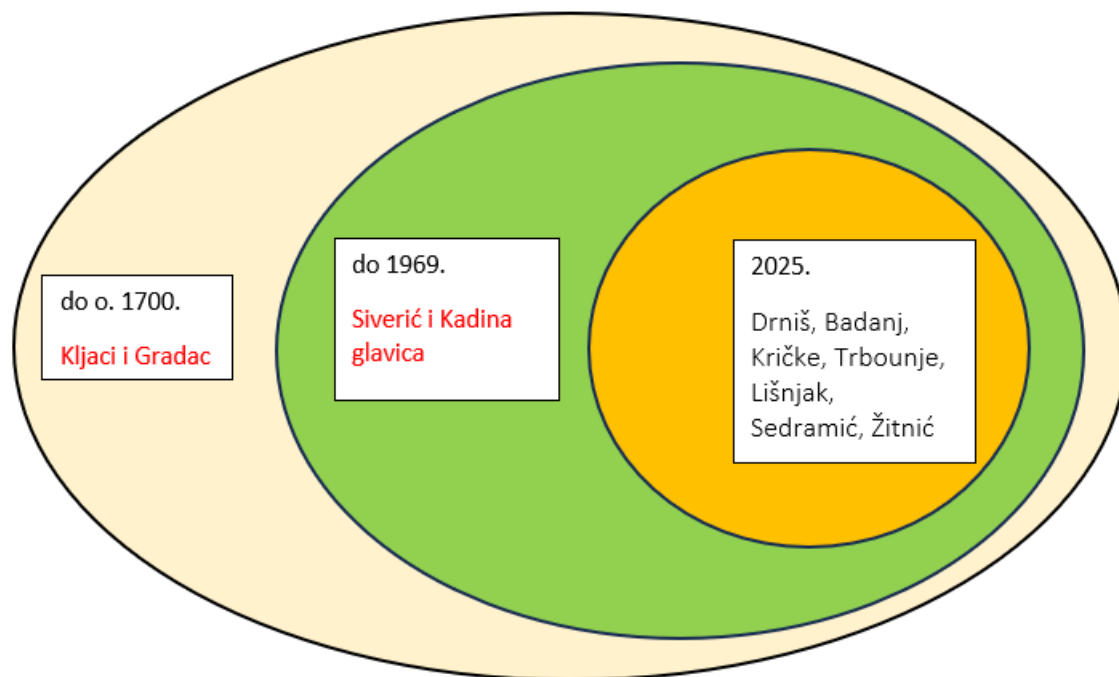
⁸⁰ Bačić, Stanko. „Uloga visovačkih franjevaca u Drniškoj krajini“, u: Povijest drniške krajine, zbornik povijesnih studija 1494. – 19540., Split (1995):249-272.

⁸¹ Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007., str.16.

⁸² Grbavac, 14

Mirlović (zaseoci: Pokrovnik, Unešić, Koprno, Sitno, Pakovo selo, Radonjić, Pilić, Ljubostinje, Vinovo (dio), Planjane, Podumčani i Ostrogašica).⁸³“

Današnja župa Gospe od Ružarija u svom sastavu ima tri drniške crkve (crkva Gospe od Ružarija, crkva sv. Ante i crkva sv. Roka) i crkvu sv. Ivana u Badnju te filijalne crkve u Trbounju (crkva sv. Frane), Kričkama (crkva Kraljice), u Sedramiću (crkva Presvetog Trojstva), u Žitniću (kapela sv. Jure) te na Lišnjaku (crkva sv. Ilije). Kroz povijest je župa zauzimala veće područje od današnjeg. Tako se oko 1700. godine od župe odcjepljuju župe Gradac i Kljaci, a 1969. godine se na prostoru tadašnje drniške župe osnivaju župe Siverić i Kadina Glavica, što je prikazano na Grafikonu 3.



Grafikon 3. Prikaz smanjivanja područja župe Gospe od Ružarija kroz godine

5.2. Dekanatski ured Drniš

Pregledom gradiva fonda utvrđeno je da se u manjem obimu unutar fonda nalazi gradivo drniškog dekanatskog ureda. Dekanat je administrativna jedinica organizirana u sklopu

⁸³ Soldo, Josip Ante. „Crkveni život na proširenom području šibenske biskupije nakon uzmarka Osmanlija.“ u: *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, (Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić, 2001.), 324.

biskupije zbog boljeg povezivanja i unapređenja pastorizacije župa. Prema Shematizmu⁸⁴ Šibenske biskupije iz 1893. godine, Drniški dekanat sastojao se od dekanatske župe Drniš te župa Miljevci, Gradac, Kljaci, Mirlović i Unešić. Danas u sastavu Drniškog dekanata od navedenih župa više nije župa Unešić, dok su dijelom dekanata još župe Ogorje, Zlopolje, Crivac, Kadina Glavica, Siverić i Konjevrate. Do 1959. godine dekantsko gradivo nalazi se zajedno s gradivom župe, dok je ono nastalo nakon te godine, zatečeno u odvojenim registratorima, te čini jednu zasebnu seriju.

⁸⁴ Schematismus cleri Dioecesis Sebenicensis : pro anno Domini MDCCCXCIII, Sebenici : Typis Curiae episkopalis, pristupljeno 18.12.2024., <https://www.sibenska-biskupija.hr/digitalizirana-grad-sematizam-sibenske-biskupije-iz-1893-godine-knjiga-donosi-podatke-o-ustroju-biskupije/>

6. Sređivanje arhiva

6.1. Zatečeno stanje

U posjedu župe nalazi se arhivsko gradivo nastalo djelovanjem župnog i dekanatskog ureda u razdoblju od 1817. godine do 2016. godine. S obzirom na dataciju najstarijeg dokumenta i već navedenu činjenicu da se gradivo župe do 1814. godine nalazi u arhivu samostana na Visovcu za pretpostaviti je da je, prije konačnog okupljanja prostora Šibenske biskupije (1830. godine) za gradivo drniške župe podrazumijevana nadležnost Franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja. Osim dokumenta iz 1817. godine, u arhivu župe se do 1830. godine nalazi još samo jedan spis i to iz 1827. godine.

Ne vraćajući se predaleko u prošlost, jasno je da je arhivsko gradivo koje se nalazilo u drniškoj župnoj kući, tijekom prošlog stoljeća pretrpjelo dosta štete. Samo u Domovinskom ratu gradivo je dosta oštećeno, a određeni dio i potpuno uništen. Naime, u razdoblju od 16. rujna 1991. godine pa sve do oslobođenja 5. kolovoza 1995. godine, Drniš je bio pod okupacijom. Katoličko stanovništvo je prognano, pa tako i franjevci koji su opsluživali župu. Sva crkvena imovina, uključujući i arhivsko gradivo, ostala je nezaštićena. No, pojedini građani Drniša koji su ostali na okupiranom području, unatoč opasnosti, uočili su potrebu pokušaja sakrivanja i spašavanja od uništenja kulturnog i arhivskog blaga. Zahvaljujući obitelji gospođe Anke Mazalin, čiji su članovi nakon okupacije ostali u Drnišu, sačuvane su matične knjige. Bojeći se da će župna kuća biti zapaljena, od gradiva koje je bilo bačeno iz župne kuće u dvorište, uspjeli su odnijeti knjige i, nakon smještaja na nekoliko lokacija, zakopati ih u vrtu pokraj kuće. Prema sjećanju Katicice Mazalin, jedne od sudionica toga pothvata, u pitanju je bilo tridesetak knjiga⁸⁵. Poslije rata knjige su iskopali i vratili župi, a svjedočanstvo o navedenom činu spominje i fra Milan Ujević, tadašnji župnik Kadine Glavice,⁸⁶ budući da su se među gradivom nalazile i knjige iz navedene župe. Sličnu sudbinu doživjele su i matične knjige župnog ureda Gradac⁸⁷, koje su župnik i sakristan sakrili u jedan grob. Nakon rata sasvim su slučajno pronađene, ali u vrlo lošem fizičkom stanju⁸⁸.

⁸⁵ Informacije o spašavanju matičnih knjiga dobila sam od članice obitelji Mazalin koja je sudjelovala u spašavanju knjiga (Katicice Mazalin, r. 1965.)

⁸⁶ Ujević, fra Milan i Ujević, Bože. *Godine u Kadinoj Glavici i Parčiću 1991. – 2012.* Split: Naklada Bošković, 2016., str. 42

⁸⁷ župe Kadina Glavica i Gradac su, između ostalih župa, dio Drniškog dekanata

⁸⁸ Mušnjak, Tatjana. „Pregled stanja gradiva vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 14

Nakon oslobođenja Drniša, pri raščišćavanju zgarišta, čišćenju smeća i traženju onoga što je ostalo sačuvano, postale su vidljive trajne posljedice koje su utjecale na kulturnu baštinu grada pa tako i na arhivsko gradivo župe. Razbacano na skalama ispred župne kuće, samo zahvaljujući svijesti i aktivnosti pojedinaca, određeni dio gradiva je sačuvan. Redom složeno u arhivske mape, gradivo je kratko vrijeme nakon oslobođenja pospremljeno na police u vlažnom podrumu kuće gdje se nalazilo nekoliko mjeseci. Iako nesređeno i u neprimjerenim uvjetima, zahvaljujući tom činu sačuvano je od daljnjeg propadanja. Nakon toga je, 1997. godine, premješteno u suhi prostor na prvom katu župne kuće. Budući da nije bilo sređeno, nije moglo biti ni korišteno, tek nasumičnim pregledima arhivskih mapa moglo se slučajno doći do traženog dokumenta.

Nakon određenog vremenskog razdoblja, vjerojatno 2012., arhivsko gradivo je, zbog potrebe uređenja prostora u kojem se tada nalazilo, prebačeno u drugu prostoriju župne kuće. Složeno je na drvene police zajedno sa knjižničnom građom župnog ureda, kao što je prikazano na slici 1. Prilikom sređivanja arhiva za potrebe izrade ovoga rada, gradivo je 2022. godine prebačeno u drugu zasebnu prostoriju koja je prigodno opremljena metalnim policama za pohranu gradiva.



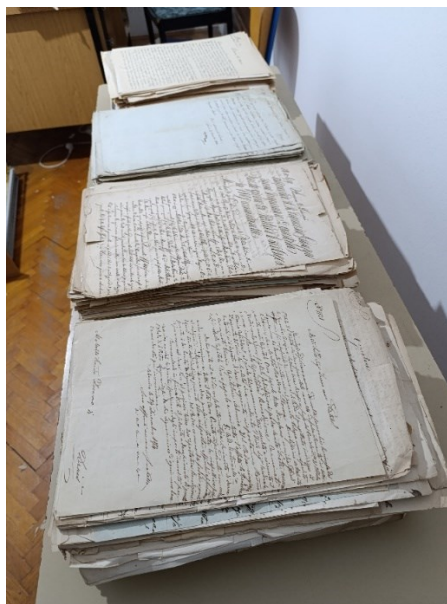
Slika 1. Stanje gradiva na početku procesa sređivanja arhiva

U poslijeratnom razdoblju, od Domovinskog rata do danas, u župu su dolazili razni zahtjevi za korištenjem gradiva. Kako arhiv nije bio sređen, isti zahtjevi su morali biti odbijeni,

ukoliko slučajno nisu pronađeni podaci u matičnim knjigama. Budući da su sve matične knjige duple, korisnici su također upućivani i na druge institucije kao što su Državni arhiv u Zadru, Državni arhiv u Šibeniku, Arhiv samostana na Visovcu i Matični ured u Drnišu koje čuvaju primjerke istih matičnih knjiga. Također problem predstavlja i činjenica da osoblje župe nije osposobljeno za rad u arhivskoj djelatnosti te nije uređen ni prostor za korisnike.

6.2. Sređivanje gradiva

Budući da je arhivsko gradivo bilo pospremljeno zajedno za knjižničnom građom, prvi zadatak je bio odvojiti jedno od drugoga. Nakon toga uslijedilo je razdvajanje samoga gradiva, odnosno odvajanje knjiga od spisa. Spisi su bili posloženi u arhivskim mapama i u registratorima. Određeni dio bio je podijeljen prema godinama nastanka gradiva. Prilikom pregleda gradiva utvrđeno je da je gradivo djelomično oštećeno (rasparani papiri, uništeno djelovanjem glodavaca, nagoreno) te je bilo potrebno izvršiti čišćenje i isprašivanje gradiva. Pojedine matične knjige su dosta oštećene (razdvojeni dijelovi, oštećeni listovi, bez korica). Kad se za to stvore uvjeti, bilo bi dobro izvršiti restauraciju pojedinog dijela gradiva. Nakon procesa sređivanja, čiju je jedna od faza prikazana na slici 2., spisi su posloženi u arhivske kutije. Sveukupno gradivo arhiva iznosi 7,47 d/m. U planu je nabava kutija po mjeri za pojedine knjige te dodatne metalne police za odlaganje gradiva.



Slika 2. Dio postupka sređivanja gradiva

Pregledom gradiva fonda utvrđeno je da se u manjem obimu unutar fonda nalazi gradivo drniškog Dekanatskog ureda. Do 1959. godine nalazi se zajedno s gradivom župe, dok je gradivo nastalo nakon te godine zatečeno u odvojenim registratorima te čini jednu zasebnu seriju. Zbog navedenog razloga i činjenice da se gradivo župe i dekanata nalazi u istom fondu, primjereno je da navedeni fond nosi naziv Župno-dekanatski ured Drniš. Prema Shematizmu⁸⁹ Šibenske biskupije iz 1893. godine, Drniški dekanat sastojao se od dekanatske župe Drniš te župa Miljevci, Gradac, Kljaci, Mirlović i Unešić. Gotovo cijelo stoljeće sastav dekanata je isti, dok je danas u nešto izmijenjenom obliku⁹⁰.

Prije početka sređivanja fonda, izdvojena je Glazbena zbirka (HR-ŽAD-2) koja se sastoji od različitih pjesmarica duhovnog i svjetovnog karaktera te kajdanki i zbornih notnih partitura. Ostalo zatečeno gradivo obrađeno je u fondu Župno-dekanatski ured Drniš (HR-ŽAD-1).

S obzirom na pregledom utvrđeno postojanje gradiva dekanatskog ureda unutar fonda zajedno s gradivom župnog ureda, idealna struktura fondova i zbirki arhiva bila bi podijeljena na tri dijela: fond Župni ured Drniš, fond Dekanatski ured Drniš i Glazbena zbirka. Međutim, opseg posla u ovoj fazi sređivanja arhiva nije dopuštao izdvajanje ukupnog gradiva Dekanata iz fonda i stvaranje fonda pod nazivom Dekanatski ured Drniš. Navedeni proces će se, uz primjenu arhivističkih pravila i postupaka, napraviti u drugoj fazi sređivanja arhiva.

Fond sadrži 12 serija od kojih su pojedine podijeljene na podserije. Struktura fonda formirana je na sljedeći način:

- Službeni spisi
 - spisi nastali do 1850. godine
 - spisi nastali od 1862. do 1877. godine
 - Zapisnici župe (1878. – 1977.)
 - spisi nastali od 1878. godine – od najstarijeg sačuvanog Zapisnika
- Dekanatski spis
- Blagajničke knjige
- Financijski spisi

⁸⁹ Schematismus cleri Dioecesis Sebenicensis : pro anno Domini MDCCCXCIII, Sebenici : Typis Curiae episcopalis, pristupljeno 18.12.2024., <https://www.sibenska-biskupija.hr/digitalizirana-grada-sematizam-sibenske-biskupije-iz-1893-godine-knjiga-donosi-podatke-o-ustroju-biskupije/>

⁹⁰ Danas se drniški dekanat sastoji od župa Drniš, Ogorje, Zlopolje, Crivac, Kljaci, Gradac, Kadina Glavica, Siverić, Mirlović, Konjevrate i Miljevci

- Bratovštine
- Spisi prelaznika
- Imovinsko-pravni spisi
 - Posjedovni spisi
 - Gradnja i opremanje crkava
- Ženidbeni spisi
- Vjesnik Provincije
- Nacrti
- Matične evidencije
 - Anagrafi/Stanje duša
 - Matične knjige rođenih
 - Matične knjige vjenčanih
 - Matične knjige mrtvih
 - Knjiga krizmanih
 - Kazalo Drniša
- Ostale evidencije
 - Knjige bolesnika
 - Knjige misnih nakana
 - Prozivnici vjeronauka
 - Ljetopisi župe
 - Inventar

Struktura fonda načinjena je u skladu sa gradivom zatečenim u arhivu. Knjige koje prate pojedine spisi su, radi lakšeg snalaženja u popisu i u gradivu, kronološki i tematski uklopljene u strukturu fonda. Fizički se nalaze izdvojene od spisa koji su u arhivskim kutijama. Svaka knjiga je odvojena arhivskim košuljicama sa označenom pripadajućom signaturnom oznakom.

Najveća serija fonda koja sadrži spise jest serija Službeni spisi koja sadrži 2,38 d/m gradiva. U sklopu podserija razdijeljenih prema vremenskim odrednicama i postojanju Zapisnika, gradivo tematski sadrži spise nastale u korespondenciji župe sa nadležnim vjerskim i državnim institucijama. Većim dijelom radi se o dopisima Biskupijskog ordinarijata, a manjim dijelom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Samostana na Visovcu, te grkokatoličkom župom u Kričkama. Također sadrži spise pristigle iz raznoraznih župa s područja Hrvatske i svijeta, uglavnom vezane uz traženje ili slanje potvrda vezanih uz krštenja, vjenčanja ili informacija o smrti pojedinih vjernika s područja župe. Dopisi pristigli iz državnih institucija

većim dijelom obuhvaćaju lokalnu upravu (Carsko-kraljevsko namjesništvo u Zadru, sudska uprava u Kninu, općina Drniš, Narodni odbor). Sadrži korespondenciju vezanu za tematiku školstva na području župe, medicine, gospodarstva (uglavnom obavijesti nadležne državne uprave).

Serijski Dekanatski spisi obuhvaćaju dekanatske spise od 1959. godine na dalje, budući da su, prema prvobitnom redu, bili izdvojeni od ostalih službenih spisa. Sadrže spise nastale radom dekanatskog ureda, zamolbe ostalih župa dekanata vezane uz razne potvrde (vezano za vjenčanja, krštenja i smrti).

Blagajničke knjige sadrže različite knjige upisa gotovinskih transakcija pojedinih župnih crkava te bratovština koje su djelovale na području župe. Knjige blagajne odnose se na crkve sv. Ante i sv. Roka u Drnišu, crkvu sv. Ivana u Badnju te crkvu Presvetog Trojstva u Sedramiću te Bratovštine Presvetog Sakramenta, Blažene Gospe od Karme i Bratovštinu sv. Josipa.

Serijski Financije sadrži različite račune/namirnice iz kojih se da iščitati puno podataka iz povijesti samoga grada i života lokalne sredine. Usluge koje su obavljali pojedinci odnosile su se na primjer na orguljanje, šivanje, uređenje crkve, nabave petroulja, svijeća i različite druge usluge. Prema imenima pojedinaca koji obavljaju pojedine poslove, da se rekonstruirati slika grada posebno u drugoj polovici 19. stoljeća i u prvoj polovici 20. st. kad je, zahvaljujući ponajviše rudniku u Siveriću, život na ovim područjima bujao. Prema prezimenima pojedinaca vidljivo je da su prostor grada naseljavali stanovnici iz svih dijelova Hrvatske i država čiji je tada bila sastavni dio (Austro-ugarska monarhija, Država SHS, Kraljevina SHS, Kraljevina Jugoslavija).

Serijski Bratovštine sadrži gradivo vezano za pojedine bratovštine koje su djelovale na području župe. Uloga takvih crkvenih zajednica bila je briga o pojedinoj crkvi ili oltaru crkve, o pobožnostima vezanima uz crkvenog patrona i općenito o duhovnom životu vjernika župe. Sadrži izdvojene dokumente Bratovštine Presvetog Sakramenta iz Drniša, Bratovštine sv. Josipa i Bratovštine Presvetog Sakramenta iz Drniša.

Serijski Spisi prelaznika obuhvaćaju zahtjeve/zapisnike/molbe vjernika za ispis ili upis u Rimokatoličku crkvu. Većina takvih zahtjeva povezana je sa budućim vjenčanjem za supružnika pravoslavne vjere ili obrnuto, međutim ima i manjih broj ispisa zbog prelaska u Starokatoličku crkvu te ponovnog povratka u Rimokatoličku.

Seriya Imovinsko-pravni spisi podijeljena je na dvije podserije – Posjedovni spisi i Gradnja i opremanje crkava. Podserija Posjedovni spisi sadrži dokumente vezane uz vlasništvo zemlje i kuća na području župe. Zemlju su prema ugovorima obrađivali pojedini vjernici, dok su kuće/stanovi u kućama često bili iznajmljeni za stanovanje ili pojedine trgovačke radnje. Podserija sadrži ugovore, tužbe, rješenja vezana uz nacionalizaciju i spise slične tematike te oporuke pojedinih vjernika. Podserija Gradnja i opremanje crkava sadrži prepiske vezane uz gradnju i obnovu crkava i župne kuće. Također sadrži spise povezane s opremanjem crkava (uređenje oltara, nabava zvona).

Ženidbeni spisi obuhvaćaju spise vezani uz pripremu za primanje sakramenta vjenčanja. Uz tzv. Ispite vjernika koji sadrže sve potrebne podatke vezane uz stranke u postupku, sadrži često i različite potvrde krštenja i slobodnog stanja. Dio serije čine i Knjige napovijedi (navještaja, oziva) u kojima se zapisaju informacije o planiranim vjenčanjima koje se čitaju na župnim misama tri puta u razdoblju prije vjenčanja.

Vjesnik Provincije obuhvaća okružnice koje Provincijalat Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja šalje svim župama i samostanima. Sadrži obavijesti o životu Provincije te upute za daljnji pastoralni rad.

Seriya Nacrti sadrži različite tehničke nacрте za izgradnje pojedinih crkava župe (Kadina Glavica), te uređenje župske kuće u Drnišu. Također sadrži idejne nacрте za izgradnju zvonika župne crkve Gospe od Ružarija, te ostalih objekata u župi (škole, pojedine privatne kuće).

Matične evidencije sadrže 21 knjigu, što čini ukupno 2 d/m. Sadrži uglavnom matične knjige koje su se vodile na području župe - Matične knjige rođenih, umrlih i vjenčanih te Knjige krizmanih i Stanje duša (Status animarum). Pojedine knjige su u lošem stanju (potrgani listovi, bez korica, određeni broj listova nedostaje).

Seriya Ostale evidencije sadrži različite knjige evidencija koje se vode u župi. To su Knjige posjeta bolesnicima, Knjige misnih nakana, Prozivnici vjeronauka za različita godišta, te Ljetopisi župe. Ljetopisi (spomenice) župe zanimljivo su gradivo koje sadrži opise različitih događanja u župi. Vode ih župnici. U drniškom arhivu sačuvana su samo dvije bilježnice ljetopisa, za razdoblje od 1955. do 1968. godine te od 1997. do 2011. godine.

Proces izlučivanja gradiva u ovom slučaju je proveden samo na način da su izuzete preslike pojedinog gradiva koje su napravljene u novije vrijeme i bile ostavljene zajedno s originalnim gradivom. Arhivske mape i registratori su također izlučeni. Metalni dodaci (spajalice) su

pronađeni samo u novijem dijelu gradiva (od 1960.-ih). Fond ukupno sadrži 7,27 d/m u raspoređenih u 39 kutija spisa, 57 knjiga, 12 rokovnika i 9 bilježnica. Kutije i dio knjiga su nakon sređivanja smješteni na metalnu policu, što možemo vidjeti na slici 4.



Slika 4. Prikaz smještaja sređenog gradiva

6.3. Smjernice za daljnje sređivanje arhiva

Proces rada ovim postupkom sređivanja gradiva arhiva drniške župe Gospe od Ružarija nije dovršen. U sljedećoj fazi sređivanja arhiva provest će se izdvajanje gradiva Dekanatskog ureda te će se formirati novi fond pod nazivom Dekanatski ured Drniš.

U planu je nabava kutija po mjeri za knjige te nabava dodatne metalne police za opremanje prostora. Bilo bi dobro osposobiti djelatnike župe ili volontere za rad u arhivu, kako bi bilo lakše omogućiti korištenje samog gradiva u istraživačke svrhe. Potrebno je urediti prostor za posjetitelje te odrediti vrijeme kad zainteresirani mogu doći koristiti gradivo koje arhiv čuva.

Također bi trebalo, u doglednoj budućnosti kada to budu omogućavala financijska sredstva, izvršiti restauraciju pojedinog gradiva te početi postupak digitalizacije. Mogućnost online dostupnosti obavijesnih pomagala i dijela gradiva treba uzeti kao poželjan cilj. U skladu s rastućim trendovima oformljivanja raznih online arhivskih platformi i lakšeg predstavljanja

javnosti gradiva različite provenijencije⁹¹, u svrhu poboljšanja dostupnosti gradiva i otkrivanja arhivskog gradiva široj javnosti, bilo bi poželjno i da ovakvi mali župni arhivi krenu djelovati u tom pravcu.

⁹¹ Lemić, Vlatka. "Arhivi, zajednica i društvo u globalnom okruženju: suvremeni trendovi i stručne prakse." *Vjesnik istarskog arhiva* br. 28, (2021): 181-196.

7. Fondovi i zbirke Župnog arhiva Drniš

Opis fonda i zbirke arhiva izrađeni su u skladu sa arhivskih normama ISAD(G): Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva i ISAAR (CPF): Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe i obitelji. Za fond Župno-dekanatski arhiv Drniš izrađen je sumarni inventar koji se nalazi u nastavku rada.

7.1. Sumarni inventar fonda Župno – dekanatski ured Drniš 1817. – 2016. (HR-ŽAD-1)

SADRŽAJ

Popis kratica

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA
2. KONTEKST
3. SADRŽAJ I USTROJ
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA
5. DOPUNSKI IZVORI
6. NAPOMENE
7. KONTROLA OPISA

OPIS SERIJA

Popis po tehničkim jedinicama

POPIS KRATICA

ŽAD – Župni arhiv Drniš

DAZD – Državni arhiv u Zadru

DAŠI – Državni arhiv u Šibeniku

knj. – knjiga

rok. – rokovnik

bilj. – bilježnica

d/m – dužni metar

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1

Klasifikacijska oznaka: J.1.5. / J.1.4.

Naslov: Župno-dekanatski ured Drniš

Vrijeme nastanka gradiva: 1817./2016.

Razina opisa: Fond

Količina i nosač zapisa: 39 kut., 57 knj., 12 rok., 9 bilj. knj., 7,27 d/m, papir

2. KONTEKST

Naziv stvaratelja: Župa Gospe od Ružarija / Rimokatolički župski ured Drniš / Rimokatolički nadžupski ured u Drnišu / Dekanatski ured Drniš

Povijest stvaratelja: Vrijeme djelovanja župe obuhvaća razdoblje od kraja 17. st. i odlaska Turaka s područja Drniša do danas. Župa Gospe od Ružarija Drniš obuhvaća mjesta Drniš, Badanj, Kričke, Trbounje, Lišnjak, Sedramić i Žitnić. Do 1969. godine dio župe su bili Siverić i Kadina Glavica, a do 1700. Gradac i Kljaci.

Za vrijeme osmanske vladavine na području drniškog kraja, pastorizaciju vjernika starih župa (Petrovo polje) vodili su franjevci nastanjeni na Visovcu, članovi provincije Bosne Srebrne. Krajem 17. stoljeća, nakon odlaska Turaka, dolazi do bolje organizacije župa na cijelom području pa tako i u Drnišu. Godine 1735. dolazi do razdiobe velike provincije Bosne Srebrne na tri dijela, te se oformljuje Provincija sv. Kaja pape i mučenika sa sjedištem u Šibeniku. Provincija mijenja ime 1743. godine i do danas nosi naziv Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja. Krajem 19. stoljeća, sjedište se seli u Split⁹².

⁹² Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007.

Tokom povijesti, drniški kraj je bio raspodijeljen među kninskom, šibenskom i trogirskom biskupijom. Krajem 17. stoljeća veći dio prostora današnje Šibenske biskupije koji je bio pod nadležnošću Kninske biskupije prelazi pod jurisdikciju šibenskog biskupa, a 1830. godine se pripaja i područje koje je bilo pod Trogirskom biskupijom.

Drniška rimokatolička župa Gospe od Ružarija dio je Šibenske biskupije, pastorizaciju vrše franjevci Provincije Presvetog Otkupitelja. Župno djelovanje u kontinuitetu može se pratiti kroz ovaj fond od 1817. godine. Uz župnu crkvu u Drnišu, crkvu Gospe od Ružarija građenu krajem 19. st., u Drnišu postoje još dvije rimokatoličke crkve, crkva sv. Ante (16. st., nekadašnja turska džamija) te zavjetna crkvica sv. Roka, građena u 18. st. U župi se, kao suzaštitnici župe, slave sv. Roko i sv. Ante. Osim navedenih, u župi su također crkva sv. Ivana u Badnju, crkva Kraljice mira u Kričkama te crkve na filijalama u Sedramiću (crkva Presvetog Trojstva), Žitniću (crkva sv. Jure), Trbounju (crkva sv. Frane) i Lišnjaku (crkva sv. Ilije). Danas u župi djeluje župnik, dok su kroz povijest uz župnika na župi bila dvojica kapelana (od Domovinskog rata po jedan).

U župi su djelovale zajednice vjernika – bratovštine – koje su se posebno brinule o pojedinoj crkvi ili oltaru crkve, njegovale pobožnosti, brinule o održavanju njihovih crkava/oltara, sudjelovale u duhovnom životu župe (Bratovština Presvetog Sakramenta, Bratovština sv. Josipa, Bratovština Gospe od Karmela).

Drniški dekanat danas okuplja župe Drniš, Ogorje, Zlopolje, Crivac, Kljaci, Gradac, Kadina Glavica, Siverić, Mirlović, Konjevrate i Miljevci, dok su u ranijem razdoblju u sastavu dekanata bile župe Drniš te župa Miljevci, Gradac, Kljaci, Mirlović i Unešić.

Veze: Rimokatolička župa Gospe od Ružarija u Drnišu administrativno je dio Šibenske biskupije. Isto tako je i dio Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, te pripada pod samostansko okružje franjevačkog samostana na Visovcu.

Povijest fonda: Građivo se od nastanka čuva u župnoj kući u Drnišu. Nastalo je djelovanjem župnog i dekanatskog ureda. Tijekom vremenskog razdoblja koje obuhvaća, područje su zadesila tri rata. Građivo je posebno oštećeno i uništeno u Domovinskom ratu. 2008. godine, izrađen je interni popis matičnih knjiga koje su tom prigodom fizički sastavljene i posložene.

3. SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj: Fond sadrži gradivo nastalo djelovanjem Župe Gospe od Ružarija (župni ured) i Dekanatskog ureda Drniš od 1817. do 2016. godine. Sadrži spise nastale djelovanjem stvaratelja i spisovodstvene i matične evidencije (knjige). Oblikovano je 12 serija. Prva serija sadrži Službene spise (podijeljeno na tri podserije), slijede spisi Dekanatskog ureda (od 1959. godine), blagajničke knjige i financijski spisi. Formirani su također serije Spisi prelaznika, Bratovštine te Imovinsko-pravni spisi (s dvije podserije – Posjedovni spisi i Građevinski spisi). Slijede serije Ženidbeni spisi s dokumentima nastalima pri procesu organiziranja sakramenta ženidbe i Vjesnik Provincije. Fond također sadrži seriju Nacrta koja obuhvaća različite tehničke nacрте vezane za gradnju crkava i župnih kuća, te također nacрте kuća privatnih. Velik dio fonda obuhvaćaju Matične knjige (rođenih, vjenčanih, umrlih, krizmanih, Stanje duša) te ostale evidencije koje se vode u župnim uredima (knjige bolesnika, ljetopisi, misne nakane, prozivnici vjeronauka).

Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja: Prilikom sređivanja izlučene su preslike postojećeg gradiva.

Dopune: S obzirom na povijest fonda moguće je pronalaženje starijeg arhivskog gradiva na novim lokacijama (zametnuno, skriveno). Fond će se također dopunjavati novijim gradivom s obzirom na djelatnost ureda.

Plan sređivanja: Gradivo je zatečeno u nesređenom stanju. Nakon uvida u ukupno gradivo, odvojeno je gradivo koje pripada knjižničnom fondu, te se pristupilo sređivanju arhivskog gradiva. Fond se sastoji od spisa i knjiga (matične knjige i ostale evidencije). Spisi su nasumično bili složeni u arhivske mape, djelomično složeni prema brojevima pripadajućih zapisnika. Pojedini spisi su posebno izdvojeni te su tako ostavljeni i ovim postupkom sređivanja, Nakon uvida u ukupno gradivo, fond je složen prema serijama koje obuhvaćaju službene spise, spise prijelaznika, imovinsko-pravne, ženidbene, financijske, dekanatske spise, te knjige – matične knjige, zapisnici, blagajničke knjige, ostale evidencije i nacрте. Spisi su posloženi u arhivske kutije.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti i korištenja: Fond ima status privatnog arhivskog gradiva. Primjenjuju se odredbe Zakona o arhivskom gradivu i arhivima.

Jezik i pismo: Gradivo je pisano uglavnom hrvatskim jezikom te manjim dijelom njemačkim, srpskim i slovenskim jezikom. Starije gradivo je pisano talijanskim i latinskim jezikom. Pisano je latiničnim pismom, a manji dio ćiriličnim.

Tvarne značajke i tehnički uvjeti: Gradivo je pisano na papiru. Dio gradiva ima mehanička oštećenja (rasparani listovi, savijeni) kao fizikalno-kemijska oštećenja koja su nastala djelovanjem vlage te utjecajem neprikladnih uvjeta čuvanja.

Obavijesna pomagala: Obavijesno pomagalo za ovaj fond predstavlja sumarni inventar fonda.

5. DOPUNSKI IZVORI

Postojanje i mjesto čuvanja izvornika: Gradivo ovog fonda čuva se u župnom uredu Župe Gospe od Ružarija u Drnišu, Kardinala Utišinovića 14.

Postojanje i mjesto čuvanja preslika: Paralelno vođene matične knjige čuvaju se u DAZD, DAŠI, Samostanu na Visovcu⁹³.

Dopunski izvori: Dopunski izvori za predmetni fond mogu se pronaći u Arhivu šibenske biskupije, Državnom arhivu u Šibeniku, Državnom arhivu u Zadru, Samostanu na Visovcu (*Župa Drniš; 1689/1814: svež 1. AI*), Arhivu Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu te u Matičnom uredu u Drnišu.

Literatura:

- Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007.
- Dovranić, Ivan. "Popis matičnih knjiga s područja Šibensko-kninske županije." *Arhivski vjesnik*, br. 45 (2002): 161-190.

⁹³ U Dalmaciji od 1816. godine stupa na snagu zakon kojim župnici moraju voditi paralelno i crkvene i državne matične knjige. Iz toga razloga su u pojedinim župama sačuvane matične knjige koje je ovjeravao biskup, dok je tzv. državne matične knjige koje ovjerava državna vlast, preuzela država. Vidi u: Dovranić, Ivan. "Popis matičnih knjiga s područja Šibensko-kninske županije." *Arhivski vjesnik*, br. 45 (2002): 161-190.

- ISAD (G), Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva, Drugo izdanje, HDA, Zagreb 2001.
- ISAAR (CPF), Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, Drugo izdanje, HDA, Zagreb, 2006.

6. NAPOMENE

S obzirom na povijest fonda i činjenicu da je određeni dio fonda u ratnim razaranjima uništen, fond nije cjelovit. Međutim, ostavlja dobar uvid u aktivnosti stvaratelja i povijest lokalne zajednice.

7. KONTROLA OPISA

Napomena arhivista: Opis izradila Josipa Prpa

Pravila i propisi: Ovaj sumarni inventar izrađen je u skladu s Općom međunarodnom normom za opis arhivskog gradiva ISAD(G) i Međunarodnom normom arhivističkog normiranog zapisa za pravne osobe i obitelji ISAAR (CPF).

Nadnevak izrade opisa: Opis je izrađen u siječnju 2025. godine.

OPIS SERIJA

KUTIJA 1. – 20.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.1.

Naslov: Službeni spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1817./1985.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 11 knj., 20 kut. (2,38 d/m)

Sadržaj: Serija sadrži četiri podserije koje čine službeni spisi i Zapisnici župnog ureda (registraturna pomagala). Službeni spisi se sastoje od dopisa različitih subjekata (Biskupijski ordinarijat u Šibeniku, Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, Samostan Visovac, različite rimokatoličke župe s područja Hrvatske i svijeta, privatne osobe, župni i dekanatski ured Drniš).

KUTIJA 1.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.1.1.

Naslov: Službeni spisi I.

Vrijeme nastanka gradiva: 1817./1850.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 1 kut., 0,1 d/m

Sadržaj: Podserija sadrži najstarije spise arhivskog fonda. Po tvarnim značajkama od ostatka serije razlikuje se po vrsti papira. Jezik korišten u spisima većim dijelom je latinski i talijanski.

KUTIJA 2. – 4.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.1.2.

Naslov: Službeni spisi II.

Vrijeme nastanka gradiva: 1862./1877.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 3 kut., 0,3 d/m

Sadržaj: Podserija sadrži spise nastale u u razdoblju druge polovice 19. stoljeća koji datiraju prije najstarijeg sačuvanog Zapisnika župnog ureda.

KNJIGA 1. – 11.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.1.3.

Naslov: Zapisnici župe

Vrijeme nastanka gradiva: 1878. – 1977.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 11 knj., 0,38 d/m

Sadržaj: Podserija sadrži 11 knjiga zapisnika službenih spisa župnog ureda u razdoblju od 1878. godine do 1977. Knjige su dosta dobro očuvane, pisane hrvatskih jezikom. Do 1959. godine sadrže upise i župnog i dekanatskog ureda.

KUTIJA 5. – 20.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.1.4.

Naslov: Službeni spisi III.

Vrijeme nastanka gradiva: 1878. – 1985.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 16 kut., 1,6 d/m

Sadržaj: Serija sadrži službene spise župe protokolarno upisane u očuvane Zapisnike župe (do 1977.) te ostale spise do 1985. godine.

KUTIJA 21.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.2

Naslov: Dekanatski spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1959. – 1982.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 1 kut., 0,1 d/m

Sadržaj: Serija sadrži spise dekanatskog ureda koji su prema prvobitnom redu izdvojeni od spisa župnog ureda. Datiraju od 1959. godine, urudžbeni zapisnici se ne nalaze u sklopu arhiva. Drniški dekanat, kao administrativna jedinica Šibenske biskupije, okuplja župe Drniš, Ogorje, Zlopolje, Crivac, Kljaci, Gradac, Kadina Glavica, Siverić, Mirlović, Konjevrate i Miljevci. Krajem 19. st. Drniški dekanat su činile, uz župu Drniš, župe Miljevci, Gradac, Kljaci, Mirlović i Unešić. Serija većim dijelom sadrži korespondenciju sa župnim uredima navedenih župa.

KNJIGA 12. – 23.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.3

Naslov: Blagajničke knjige

Vrijeme nastanka gradiva: 1857./1966.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 12 knj., 0,25 d/m

Sadržaj: Serija sadrži dnevnik blagajne župe, knjigu kućnih računa, troškovnik radova na crkvama te dnevnik blagajne pojedinih crkava i bratovština koje su djelovale na području župe. Od bratovština izdvajaju se Bratovština Presvetog Sakramenta, Bratovština Blažene Gospe od Karmela i Bratovština sv. Josipa. Knjige blagajne crkava odnose se na područnu crkvu u Sedramiću, sv. Ivana u Badnju te drniške crkve sv. Ante i sv. Roka.

KUTIJA 22. – 25.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.4

Naslov: Financijski spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1880./1945.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 4 kut, 0,37 d/m

Sadržaj: Serija sadrži račune/namirnice isporučene ili zatražene za obavljanje raznih usluga potrebnih za djelovanje župe (orguljanje, kupovanje svijeća, popravci na crkvama i župnoj kući, trgovački računi i sl.). Također sadrži skupne izvadke dohodaka i troškova te taksene listove i porezne knjižice.

KUTIJA 25.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.5

Naslov: Bratovštine

Vrijeme nastanka gradiva: 1857./1939.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 1 kut., 0,07 d/m

Sadržaj: Serija sadrži izdvojene dokumente Bratovštine Presvetog Sakramenta iz Drniša, Bratovštine Presvetog Sakramenta iz Sedramića. statut Bratovštine sv. Josipa te zapisnike crkovinarstva sv. Ivana u Badnju i župnih crkava.

KUTIJA 26. – 27.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.6

Naslov: Spisi prelaznika

Vrijeme nastanka gradiva: 1867./1991.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 2 kut., 0,12 d/m

Sadržaj: Serija sadrži spise vezane uz prelazak vjernika iz rimokatoličke crkve u drugu crkvu te obrnuto ili uz istupanje iz katoličke crkve. Većim dijelom radi se o prelascima žena prilikom udaje iz rimokatoličke u pravoslavnu crkvu i obrnuto. Nekoliko dokumenata ima vezanih uz prijelaz u Starokatoličku crkvu (ili povratak iz iste). Dio serije je jedna Knjiga prelaznika 1960.-1989. (bilježnica).

KUTIJA 27. – 28.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.7

Naslov: Imovinsko-pravni spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1879./1998.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 2 kut., 0,14 d/m

Sadržaj: Serija sadrži dvije podserije podijeljene na spise vezane uz župske posjede (zemlja, zgrade). Dio toga su i oporuke pojedinih vjernika koje svoje nasljedstvo ostavljaju župi. Druga podserija obuhvaća dokumente vezane uz gradnju, obnovu i opremu župnih crkava i kuća.

KUTIJA 27. – 28.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.7.1

Naslov: Posjedovni spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1894. – 1990.

Razina opisa: podserija

Količina i nosač zapisa: 2 kut., 0,07 d/m

Sadržaj: Podserija sadrži spise vezani uz zemljišta i nekretnina u vlasništvu župe odnosno nadležnog samostana na Visovcu. Sadrži ugovore, pogodbe, kupoprodajne ugovore kao i ostavštine/oporuke kojima su pojedini vjernici ostavljali nekretnine ili pojedine predmete za uređenje crkve. Također sadrži dokumente vezane uz nacionalizaciju i povrat nacionalizirane imovine.

KUTIJA 27. – 28.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.7.2

Naslov: Gradnja i opremanje crkava

Vrijeme nastanka gradiva: 1879. – 1998.

Razina opisa: podserija

Količina i nosač zapisa: 2 kut., 0,07 d/m

Sadržaj: Podserija sadrži spise vezane uz gradnju i popravak župnih crkava i župne kuće, te pomoćnih objekata. U sklopu podserije nalaze i spisi vezani uz opremanje i uređenja crkava.

KUTIJA 28. – 33.

KNJIGA 24. – 25.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.8.

Naslov: Ženidbeni spisi

Vrijeme nastanka gradiva: 1952.-1991.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 6 kut. 2 knj., 0,55 d/m

Sadržaj: Serija sadrži spise te dvije Knjige napovijedi vezane uz sakrament ženidbe. Sastoji se od Ispita vjerenika te raznih drugih popratnih dokumenata kao što su potvrde slobodnog stanja vjerenika/zaručnika, potvrde o krštenju, potvrde o izvršenim napovijedima.

KUTIJA 33.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.9.

Naslov: Vjesnik Provincije

Vrijeme nastanka gradiva: 1952.-1958.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 1 kut. (0,04 d/m)

Sadržaj: Serija sadrži Vjesnik Provincije Presvetog Otkupitelja koji Provincijalat u obliku okružnice šalje ustanovama Provincije. Namijenjen je za interne poslovne svrhe. Sastoji se u većini slučajeva od nekoliko listova papira s navedenim aktualnim informacijama i uputama za daljnji rad.

KUTIJA 34. – 39.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.10

Naslov: Nacrti

Vrijeme nastanka gradiva: 1899./2015.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 6 kut., 0,6 d/m

Sadržaj: Serija sadrži različite projektne nacрте za gradnju crkava na području župe (Kadina Glavica, Trbounje, Žitnić – kapela), za gradnju župne kuće u Drnišu (1970.-ih), za idejnu gradnju zvonika crkve Gospe od Ružarija u Drnišu. Također sadrži različite nacрте za gradnju škola (Ključ, Štikovo, Ružić, Kričke, Velušić) te nacрте za određene privatne objekte u Drnišu.

KUTIJA 26. – 48.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11

Naslov: Matične evidencije

Vrijeme nastanka gradiva: 1837./1922.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: 21 knj., 2 d/m

Sadržaj: Serija se sastoji od matičnih knjiga podijeljenih u šest podserija. Prva sadrži Anagrafe/Stanje duša s područja župa, slijede Matične knjige rođenih, Matične knjige vjenčanih, Matične knjige mrtvih, Knjiga krizmanih i Kazalo Drniša.

KNJIGA 26. – 34.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.1

Naslov: Anagrafi /Stanje duša/ Status animarum

Vrijeme nastanka gradiva: 1837. / 1899.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 9 knj.

Sadržaj: Anagrafi / Stanje duša/ Status animarum sadrži podatke o članovima obitelji pojedinih mjesta. Navodi imena i prezimena i druge podatke (datume rođenja, smrti, vjenčanja, mjesto rođenja, ime roditelja) članova kućanstva, i njihove međusobne veze (roditelji – djeca). Može sadržavati podatke o više obiteljskih generacija. Knjige su oštećene, pojedine sadrže samo listove, jer su naslovnice izgubljene. Tri anagrafa su pisani talijanskim jezikom (Stato dell'anima in Dernis, Varos, Treboconi, Vellusich, Liscgnak, Badagn, Siverich e Tepgliu dall anno 1837. i dvije knjige datirane vjerojatno 1858. i 1880. godine). U knjigama podserije nalaze se podaci za grad Drniš i mjesta Varoš, Badanj, Trbounje, Velušić, Lišnjak, Siverić, Kadinu glavicu, Parčić, Kanjane, Sedramić, Žitnić i Kričke.

KNJIGA 26. – 34.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.2

Naslov: Matične knjige rođenih/krštenih

Vrijeme nastanka gradiva: 1857. / 1921..

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 5 knj.

Sadržaj: Matične knjige rođenih/krštenih sačuvane su za radoblje od druge polovice 19. stoljeća do 1921. godine. Za jednu od knjiga se navodi da je prijepis (Kanonske knjige – prijepis – Upisnik rođenih 1904. – 1905.). Pisane su hrvatskim jezikom, osim Liber baptizatorum Parochia Dernisiensis (1857. – 1860.) koje je pisana latinskim jezikom.

KNJIGA 40. – 43.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.3

Naslov: Matične knjige vjenčanih

Vrijeme nastanka gradiva: 1841./1922.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 4 knj.

Sadržaj: Matične knjige vjenčanih sadrže upise o vjenčanjima održanima na području župe. Od četiri knjige koje sadrži podserija, najstarija je pisana latinskim jezikom (Liber matrimoni, 1841. – 1860.), dok ostale sadrže upise na hrvatskom jeziku (1880. – 1898.)

KNJIGA 44. – 46.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.4

Naslov: Matične knjige mrtvih

Vrijeme nastanka gradiva: 1842./1898.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 3 knj.

Sadržaj: Podserija Matične knjige mrtvih sadrži tri knjige datirane u od 1842. godine do kraja druge polovice 19. stoljeća. Najstarija knjiga je pisana talijanskim jezikom (Libro de morti), a ostale dvije hrvatskim (Upisnik smrti i Knjiga mrtvih).

KNJIGA 47.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.5

Naslov: Knjiga krizmanih

Vrijeme nastanka gradiva: 1860. – 1885.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 1 knj.

Sadržaj: Knjiga krizmanih (Registro de' Cresimati) donosi podatke o primateljima sakramenta potvrde u župi za razdoblje od 1860. – 1885. godine. Pisana je talijanskim jezikom i jedina je knjiga te vrste sačuvana u cijelom fondu.

KNJIGA 48.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.11.6

Naslov: Kazalo Drniša

Vrijeme nastanka gradiva: ?.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 1 knj.

Sadržaj: Kazalo Drniša sadrži abecedni popis građana Drniša. Nije navedena godina na koju se podaci odnose.

KNJIGA 49. – 79.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12

Naslov: Ostale evidencije

Vrijeme nastanka gradiva: 1860./2011.

Razina opisa: Serija

Količina i nosač zapisa: knj. 10, rok. 12, bilj. 9, 0,65 d/m

Sadržaj: Serija sadrži različite evidencije koje se vode u župnoj djelatnosti.

KNJIGA 49. – 55.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12.1

Naslov: Knjige bolesnika

Vrijeme nastanka gradiva: 1959. – 1984.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 7 knj.

Sadržaj: Knjige bolesnika / Upisnici opremljenih bolesnika sadrže upise vezane za bolesnike koje su pojedini svećenici posjetili u sklopu svoje pastoralne službe. Pisani su kronološki.

KNJIGA 56. – 69.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12.2

Naslov: Knjiga misnih nakana

Vrijeme nastanka gradiva: 1892./2016.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 2 knj. 12 rok.

Sadržaj: Podserija sadrži dvije knjige misnih nakana i dvanaest rokovnika. Knjige sadrže podatke o tome tko i za koga namjenjuje svetu misu. Ukoliko knjigu koriste svi svećenici na župe, mogu se pronaći podaci o tome koje svećenik je slavio misu. Za razdoblje od 1892. – 1920. godine podserija sadrži dvije knjige pisane latinskim jezikom. U novije vrijeme (od šesdesetih godina 20. st.) za upise misnih nakana svećenici uglavnom koriste vlastite rokovnike kao što je i ovdje slučaj za razdoblje od 1960. – 2016. godine.

KNJIGA 70. – 76.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12.3

Naslov: Prozivnici vjeronauka

Vrijeme nastanka gradiva: 1974. – 1991.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 7 bilj.

Sadržaj: Prozivnici vjeronauka sadrže popise učenika koji pohađaju vjeronauk u župi. Bilježi dolaske i izostanke učenika. Vodili su ih svećenici koji su držali vjeronauk (župnici i kapelani).

KNJIGA 77. – 78.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12.4

Naslov: Ljetopis župe

Vrijeme nastanka gradiva: 1955./2011.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 2 bilj.

Sadržaj: Podserija sadrži dva ljetopisa župe Gospe od Ružarija, za razdoblje od 1955. – 1968. godine te od 1997. – 2011. godine. Ljetopise ili župne kronike su pisali župnici, navodeći svakodnevne bitne i zanimljive detalje o događanjima u župi

KNJIGA 79.

Identifikacijska oznaka / signatura: HR-ŽAD-1.12.5

Naslov: Inventar župske kuće

Vrijeme nastanka gradiva: 1946.

Razina opisa: Podserija

Količina i nosač zapisa: 1 knj.

Sadržaj: Podserija sadrži knjigu Inventar u župskoj kući iz 1946. godine. Popis inventara župske kuće u Drnišu napravljen je prilikom dolaska na službu fra Ivana Abrusa

POPIS PO TEHNIČKIM JEDINICAMA

Knjige

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
ZAPISNICI ŽUPE				
1	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župski u Drnišu od 2 Sičnja 1878 do	1878. – 1889.	
2	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskoga ureda u Drnišu od 1/10/1889 – 19/2-1898	1889. – 1898.	
3	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župe drniške 1898 -	1898. – 1899.	
4	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik nadžupničkog ureda u Drnišu od 17.2.99 – 6-10-1906	1899. – 1909.	
5	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik od godine 1909	1909. – 1919.	
6	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda u Drnišu od travnja 1920. do studenog 1934.	1920. – 1934.	
7	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda u Drnišu od studenoga 1934. do 22/2 1938.	1934. – 1938.	
8	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda od 22.2.1938.	1938. – 1943.	
9	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda 1944. – 1964.	1943. – 1964.	
10	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda Drniš od 10. rujna 1964.	1964. – 1968.	
11	HR-ŽAD-1.1.3	Zapisnik župskog ureda Drniš godina 1969.	1969. – 1977.	
12	HR-ŽAD-1.3	Libro appartenente – sv. Ivan Badanj	1857.	

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
13	HR-ŽAD-1.3	Bratovština B. Gospe od Karmela u Drnišu 1873. -	1873. – 1958.	
14	HR-ŽAD-1.3	Giornale d'Introito ed Esito della Confraternita de S.mo Sacramento in Dernis	1875. – 1903.	Bratovština Presvetog Sakramenta
15	HR-ŽAD-1.3	Dnevnik blagajne bratovštine Prisvetog Sakramenta	1904. – 1960.	
16	HR-ŽAD-1.3	Dohodak i trošak S: Ivana u Badnju	1886. – 1930.	
17	HR-ŽAD-1.3	Dnevnik blagajne braštine sv. Josipa u Drnišu	1891. – 1927.	
18	HR-ŽAD-1.3	Područna crkva Sedramić	1891. – 1919.	
19	HR-ŽAD-1.3	Dnevnik blagajne područne crkve na Sedramiću župe Drniš	1912. – 1925.	
20	HR-ŽAD-1.3	Blagajnički dnevnik crkve sv. Ante	1946. – 1964.	
21	HR-ŽAD-1.3	Dnevnik blagajne područne kapele sv. Roka u Drnišu	1904. – 1960.	
22	HR-ŽAD-1.3	Izlazak novca (blagajnički izvještaj sv. 1 godina 1991.)	1991.	
23	HR-ŽAD-1.3	Radovi izvedeni na crkvama župe Drniš	1966.	
KNJIGE NAPOVIJEDI				
24	HR-ŽAD-1.8	Knjiga napovjedi župe Drniš 1953.	1953. – 1970.	

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
25	HR-ŽAD-1.8	Knjiga „Napovjedi“, Drniš 1.1.1973.	1973. – 1989.	
STANJE DUŠA / ANAGRAF				
26	HR-ŽAD-1.11.1	Stato dell'anima in Dernis, Varos, Treboconi, Vellusich, Liscgniak, Badagn, Siverich e Tepgliu dall anno 1837.	1837.	oštećeno; jezik: talijanski, hrvatski (naknadni upisi)
27	HR-ŽAD-1.11.1	Componenti la famiglia – Parčić, Kanjane, Kad:a glavica, Kričke, Sedramić, Žitnić	1858. ?	oštećeno; jezik: talijanski
28	HR-ŽAD-1.11.1	Componenti la famiglia - Drniš	1880. ?	oštećeno; jezik: talijanski/hrvatski
29	HR-ŽAD-1.11.1	Drniš, Tribounje, Velušić, Lišnjak (Trbounje, Velušić, Lišnjak, Varoš, Badanj, Siverić, Tepljuv, Parčić) 1894.	1894.	oštećeno; jezik: hrvatski
30	HR-ŽAD-1.11.1	Varoš, Kadina glavica, Kričke, Žitnić, Sedramić, parčić Kanjane 1894. (Badanj, Siverić, Tepljuh)	1894.	oštećeno; jezik: hrvatski
31	HR-ŽAD-1.11.1	Badanj, Tribounje, Lišnjak, Velušić	1899.	oštećeno; jezik: hrvatski
32	HR-ŽAD-1.11.1	<i>Drniš, Varoš, Kričke</i>	1930. ?	oštećeno; jezik: hrvatski
33	HR-ŽAD-1.11.1	<i>Varoš, Drniš</i>	1940. ?	oštećeno; jezik: hrvatski

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
34	HR-ŽAD-1.11.1	Kadina glavica i Parčić	??	oštećeno; jezik: hrvatski
MATIČNE KNJIGE ROĐENIH/KRŠTENIH				
35	HR-ŽAD-1.11.2	Liber baptizatorum Parochia Dernisensis a die 1. Januarii anni 1857. do 23. 08. 1860.	1857. - 1860	jezik: latinski
36	HR-ŽAD-1.11.2	Upisnik kanonički rodjenih od 1. Sičnja 1880.	1880. – 1884.	jezik: hrvatski
37	HR-ŽAD-1.11.2	Matica rogjenih od 01 Siečnja 1888 do 7/II- 1896 (Liber canonicus)	1888. – 1896.	jezik: hrvatski
38	HR-ŽAD-1.11.2	Kanonske knjige – prepis – Upisnik rođenih (1904. – 1905.)	1904. – 1905.	jezik: hrvatski
39	HR-ŽAD-1.11.2	Upisnik rođenih (1920. – 1921.)	1920. – 1921.	jezik: hrvatski
MATIČNE KNJIGE VJENČANIH				
40	HR-ŽAD-1.11.3	Liber matrimoni die 1 Januarii 1841 do 26. 08. 1860.	1841. – 1860.	jezik: latinski
41	HR-ŽAD-1.11.3	Upisnik kanoničkih vinčanja od 8. Sičnja 1880.	1880. – 1893.	jezik: hrvatski
42	HR-ŽAD-1.11.3	<i>Knjiga vjenčanih</i>	1888. – 1905.	jezik: hrvatski
43	HR-ŽAD-1.11.3	<i>Knjiga vjenčanih</i>	1920. – 1922.	jezik: hrvatski

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
MATIČNE KNJIGE MRTVIH				
44	HR-ŽAD-1.11.4	Libro de morti dal pmo Gennaro 1842. fino 1855.	1842. – 1855.	jezik: talijanski
45	HR-ŽAD-1.11.4	Drniš, Upisnik smrti od 2. sičnja 1880.-86.	1880. – 1886.	jezik: hrvatski
46	HR-ŽAD-1.11.4	Knjiga mrtvih	1888. – 1898.	jezik: hrvatski
KNJIGA KRIZMANIH				
47	HR-ŽAD-1.11.5	Registro de' Cresimati della parrochia cattolica in Dernis dall' anno 1860 in poi do 1885.	1860. – 1885.	jezik: talijanski
KAZALO				
48	HR-ŽAD-1.11.6	Kazalo Drniša	?	
KNJIGA BOLESNIKA				
49	HR-ŽAD-1.12.1	Glavna lista bolesnika	1959. – 1964.	
50	HR-ŽAD-1.12.1	I Upisnik opremljenih bolesnika župe Drniša od broja 127 bivšeg upisnika i to od 21/VIII 1964.	1964. – 1965.	
51	HR-ŽAD-1.12.1	II Upisnik opremljenih bolesnika župe Drniša od broja 222 bivšeg upisnika i to od 15. VII 1965.	1965. – 1966.	

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
52	HR-ŽAD-1.12.1	III Upisnik opremljenih bolesnika župe Drniša od broja 161 1966.	1966. – 1967.	
53	HR-ŽAD-1.12.1	IV Upisnik opremljenih bolesnika župe Drniša od broja 136 1967.	1967. – 1969.	
54	HR-ŽAD-1.12.1	Upisnik opremljenih bolesnika od broja 90 1969.	1969.	
55	HR-ŽAD-1.12.1	Knjiga bolesnika 1984.	1984.	
KNJIGA MISNIH NAKANA				
56	HR-ŽAD-1.12.2	Liber flifitorum celebream ad arvum (??)	1892. – 1895.	jezik: latinski
57	HR-ŽAD-1.12.2	<i>Misne nakane</i>	1895. – 1920.	jezik: latinski
58	HR-ŽAD-1.12.2	Knjiga svetih misa	1960.	rokovnik
59	HR-ŽAD-1.12.2	Mise	1971.	rokovnik
60	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	1975. – 1976.	rokovnik
61	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane od 01.01.1976. do 11.02.1979.	1976. – 1979.	rokovnik
62	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane Drniš	1981. – 1984.	rokovnik
63	HR-ŽAD-1.12.2	Izgovorene misne intencije	1984. – 1986.	rokovnik
64	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	1987. – 1988.	rokovnik
65	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	1996. – 2004.	rokovnik
66	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	1997. – 2001.	rokovnik
67	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	2002. – 2010.	rokovnik

Broj knjige	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
68	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	2007. – 2008.	rokovnik
69	HR-ŽAD-1.12.2	Misne nakane	2010. – 2016.	rokovnik
PROZIVNICI VJERONAUKA				
70	HR-ŽAD-1.12.3	Prozivnik za godinu 1974.-75.	1974. – 1975.	bilježnica
71	HR-ŽAD-1.12.3	Prozivnik	1976. – 1978.	bilježnica
72	HR-ŽAD-1.12.3	Prozivnik	1977. – 1981.	bilježnica
73	HR-ŽAD-1.12.3	Prvopričesnici	1980. – 1981.	bilježnica
74	HR-ŽAD-1.12.3	Prvopričesnici 1987.-8.	1987. – 1988.	bilježnica
75	HR-ŽAD-1.12.3	Prozivnik (Fra Žarko)	1989. – 1990.	bilježnica
76	HR-ŽAD-1.12.3	Prozivnik	1990. – 1991.	bilježnica
LJETOPISI				
77	HR-ŽAD-1.12.4	Ljetopis drniške župe od 17. 08. 1955. – 31. 12. 1968.	1955. – 1968.	bilježnica
78	HR-ŽAD-1.12.4	Ljetopis župe	1997. – 2011.	bilježnica
INVENTAR				
79	HR-ŽAD-1.12.5	Inventar u župskoj kući	1946.	Inventar zabilježen prilikom dolaska fra Ivana Abrusa na župu.

Kutije

Broj kutije	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
1	HR-ŽAD-1.1.1	Službeni spisi I.	1817. - 1850.	
2	HR-ŽAD-1.1.2	Službeni spisi II.	1862. – 1867.	
3	HR-ŽAD-1.1.2	Službeni spisi II.	1868. – 1875.	
4	HR-ŽAD-1.1.2	Službeni spisi II.	1875. - 1877.	
5	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1878. – 1880.	
6	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1881. – 1884.	
7	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1884. – 1887.	
8	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1888. – 1891.	
9	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1892. – 1895.	
10	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1896. – 1898.	
11	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1899. – 1903.	
12	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1903. – 1906.	
13	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1907. – 1913.	
14	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1914. – 1920.	
15	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1921. – 1925.	
16	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1926. – 1930.	
17	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1931. – 1935.	
18	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1936. – 1946.	
19	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1947. – 1962.	
20	HR-ŽAD-1.1.4	Službeni spisi III.	1963. – 1985.	
21	HR-ŽAD-1.2	Dekanatski spisi	1959. – 1982.	

Broj kutije	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
22	HR-ŽAD-1.4	Financijski spisi	1880. – 1902.	
23	HR-ŽAD-1.4	Financijski spisi	1903. – 1910.	
24	HR-ŽAD-1.4	Financijski spisi	1911. – 1931.	
25	HR-ŽAD-1.4	Financijski spisi	1931. – 1939.	
25	HR-ŽAD-1.5	Bratovštine	1857. – 1939.	
26	HR-ŽAD-1.6	Spisi prelaznika	1867. – 1931.	
27	HR-ŽAD-1.6	Spisi prelaznika	1931. – 1991.	
27	HR-ŽAD-1.7.1	Posjedovni spisi	1894. – 1930.	
28	HR-ŽAD-1.7.1	Posjedovni spisi	1931. – 1990.	
28	HR-ŽAD-1.7.2	Gradnja i opremanje crkava	1879. – 1998.	
28	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1952. – 1955.	
29	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1956. – 1953.	
30	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1964. – 1967.	
31	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1967. – 1973.	
32	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1973. – 1984.	
33	HR-ŽAD-1.8	Ženidbeni spisi	1984. – 1991.	
33	HR-ŽAD-1.9	Vjesnik Provincije	1952. – 1958.	
34	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1899./1977.	
35	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1977.	
36	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1977.	
37	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1977.	

Broj kutije	Signatura	Naziv arhivske jedinice	Razdoblje	Napomena
38	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1980. - 1989.	
39	HR-ŽAD-1.10	Nacrti	1990. – 2015.	

7.2. Glazbena zbirka (HR-ŽAD-2)

Signatura

HR-ŽAD-2

Naslov

Glazbena zbirka

Vrijeme nastanka gradiva

1920./1982.

Razina opisa

Serijska

Opseg jedinice (količina)

2 kut. (0,2 d/m)

Sadržaj

Sadrži rukopisne kajdanke i tiskane različite pjesmarice (Virgini matri, Lira sionska, Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, Razne koralne mise, Hrvatske pučke mise...), notne partiture za zbor, mise. Rukopisne kajdanke sadrže pjesme za dječji zbor, božićne pjesme, korizmene, uskrsne, mrtvačke. Osim duhovnih pjesama, sadrži i pjesmarice svjetovnog karaktera. Većina materijala je vjerojatno bilo vlasništvo fra Ivana Abrusa (1946.-1947. župnik u Drnišu), budući da su mnoge pjesmarice potpisane njegovim imenom.

8. Zaključak

U diplomskom radu *Sređivanje arhiva Župe Gospe od Ružarija u Drnišu*, obrađena je tema sređivanja i dostupnosti arhiva vjerskih zajednica na primjeru drniškog župnog arhiva. Analizirana je zastupljenosti vjerskih zajednica u društvu te vjernika u ukupnom broju stanovništva Republike Hrvatske s posebnim naglaskom na institucije i ustanove Katoličke crkve. U svrhu boljeg razumijevanja organizacijsko-hijerarhijske strukture različitih vjerskih zajednica, o čemu ovisi i različitost njihovih arhiva, prikazan je tipološki pregled arhiva Srpske pravoslavne crkve i Islamske vjerske zajednice u Hrvatskoj. Također su izneseni primjeri dobre prakse u suradnji državnih arhiva i arhiva vjerskih zajednica te zakonodavni okvir koji se odnosi na arhive vjerskih zajednica.

Prikazana je složena administrativna podjela institucija Katoličke crkve, koja podrazumijeva uklopljenost Šibenske biskupije i redovničke Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u sastav i život župe Gospe od Ružarija. Povijesnim pregledom župe, grada te provincije i biskupije, određen je okvir za razumijevanje gradiva koje arhiv čuva i shvaćanje važnosti župnih arhiva za male lokalne sredine. Razmatrani su prijedlozi načina uređenja župnih arhiva iz dostupne literature uz prikaz predmetnog arhiva nakon sređivanja gradiva.

Osnovni motiv za izradu ovoga rada bilo je poboljšane dostupnosti gradiva župnog arhiva sveukupnoj javnosti. Izrada sumarnog inventara fonda, za vjerovati je, korak je prema tom cilju. Iako fond, zbog objektivnih povijesnih okolnosti i utjecaja ratnih razaranja nije cjelovit, sadrži gradivo koji dokumentira život župe kroz nešto više od dva stoljeća.

Arhivi vjerskih zajednica bogat su izvor podataka kako za društveni život same zajednice tako i za povijest, kulturu i baštinu određenog zavičajnog lokaliteta i regije. S obzirom na shematizam i hijerarhijsku strukturu različitih vjerskih zajednica, arhivi nastali njihovim djelovanjem razlikuju se tipološki i sadržajno. Također, zbog različitih povijesnih i drugih okolnosti, unutar institucija iste vjerske zajednice nije moguće odrediti zajedničku strukturu svih arhiva iste hijerarhijske razine. Istraživanje provedeno prilikom sređivanja arhiva Župe Gospe od Ružarija u Drnišu dovodi do zaključka da je arhivsko gradivo svake pojedine župe specifično. To može biti uvjetovano različitim faktorima kao što su lokalna povijest, nacionalna i starosna struktura stanovništva, gospodarski uvjeti, brojnost vjerskih objekata na području župe i slično. Ne postoji jedinstvena struktura koja bi se mogla primijeniti na sređivanje svih arhiva župa stoga svaki arhivist, nakon uvida u sadržaj gradiva, mora odrediti na koji će način pristupiti sređivanju.

Župni arhivi, kao arhivi najmanjih ustrojstvenih jedinica Katoličke crkve, izvor su informacija za povijest same Crkve, ali i za povijest mjesta u kojima župa djeluje. Crkva je živo tijelo koje čini narod u zajedništvu sa svećenicima i crkvenim institucijama. Poseban poticaj, sređivanjem župnih arhiva, trebalo bi dati istraživačima lokalne povijesti malih sredina. Cjelokupnu globalnu sliku svijeta moguće je predstaviti i doživjeti samo uklapanjem pojedinačnih sličica manjih sredina u mozaik zajedničke povijesti.

9. Literatura

1. Ahdnama. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/ahdnama>
2. *Arhivski fondovi i zbirke SFRJ – SR Hrvatska*. Beograd: Savez arhivskih radnika Jugoslavije, 1984.
3. Bačić, Stanko. „Uloga visovačkih franjevacu u Drniškoj krajini“, u: *Povijest drniške krajine, zbornik povijesnih studija 1494. – 19540.*, Split (1995):249-272.
4. Brečević, Zora. "Prvi sastanak crkvenih arhivista u Rijeci." *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 16, br. (1971) (1971): 392-0. <https://hrcak.srce.hr/126859>
5. Catholic and cultures. „Eastern Catholic Churches.“ Catholics et cultures. 2017. <https://www.catholicsandcultures.org/eastern-catholic-churches>
6. Cavazzana Romanelli, Francesca. "Crkveni arhivi kao kulturna središta." *Vjesnik istarskog arhiva* 8-10, br. (2001.-2003.) (2007): 63-80.
7. Dovranić, Ivan. "Popis matičnih knjiga s područja Šibensko-kninske županije." *Arhivski vjesnik* , br. 45 (2002): 161-190.
8. Evidencija vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, Središnji državni portal <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!vjerske-zajednice>
9. Evidencija pravnih osoba Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj, Središnji državni portal <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!pravneOsobeKC>
10. Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, *Župe*, Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja <https://www.franjevci-split.hr/zupe/>
11. Grbavac, Josip (ur.). *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja (shematizam)*. Split: Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja, Zbornik „Kačić“, 2007.
12. Hrvatski državni arhiv. „Popis stvaratelja dokumentarnog i arhivskoga gradiva u nadležnosti arhiva“, HDA, <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Informacije-za-stvaratelje/Popis-stvaratelja-dokumentarnog-i-arhivskog-gradiva-u-nadle%C5%BEnosti-arhiva>
13. Hrvatska biskupska konferencija, *Uredba HBK o crkvenim arhivima*, u: *Vjesnik Dakovačke i Srijemske biskupije*, 130 (2002.) 9, 541-543. <https://digitalna.djos.hr/?pr=i&id=22768>
14. Hrvatska biskupska konferencija, *Povijest*, HBK <https://hbk.hr/povijest/>
15. Hrvatska biskupska konferencija, *Biskupije*, HBK <https://hbk.hr/home-2-2/nad-biskupije/>
16. IKA. „Splitsko-makarskoj nadbiskupiji vraćen dio matičnih knjiga oduzetih 1946.“ 2022. Informativna katolička agencija, 17. ožujka 2022.

<https://ika.hkm.hr/novosti/splitsko-makarskoj-nadbiskupiji-vracen-dio-maticnih-knjiga-oduzetih-1946-godine/>

17. Ivanović, Jozo. *Priručnik iz arhivistike*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010.
18. Kosor, fra Karlo. „Drniška krajina za turskog vladanja“, u: *Povijest drniške krajine, zbornik povijesnih studija 1494. – 19540.*, Split (1995):103-179.
19. Kušen, Dražen. *Arhivi vjerskih zajednica u sjevernoj Hrvatskoj – razvoj, tipologija, sadržajni značaj*. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2018.
20. Lemić, Vlatka. *Arhivi i digitalno doba*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2019.
21. Lemić, Vlatka. "Arhivi, zajednica i društvo u globalnom okruženju: suvremeni trendovi i stručne prakse." *Vjesnik istarskog arhiva* 28, br. (2021) (2021): 181-196.
22. Modrić, Oliver. „Arhiv Zadarske nadbiskupije – iskustva u sređivanju, obradi i zaštiti arhivskog gradiva.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 103-108.
23. Mrak, Mirela. „Sređivanje gradiva župnih arhiva.“ Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Radenci (2016): 293-306.
https://www.pokarh-mb.si/uploaded/datoteke/Radenci/radenci_2016/293-306_mrak_2016.pdf
24. Mušnjak, Tatjana. „Pregled stanja gradiva vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 11-19.
25. Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije. „Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture“, 1996.
<https://nku.hbk.hr/ugovori/ugovor-između-svete-stolice-i-republike-hrvatske-o-suradnji-na-podrucju-odgoja-i-kulture/>
26. Požeška biskupija. „Požeškoj biskupiji vraćene matične knjige oduzete u vrijeme komunističke vladavine“. 2022. *Požeška biskupija*, 21. listopada 2022.
<https://pozeska-biskupija.hr/2022/10/21/pozeskoj-biskupiji-vracene-maticne-knjige-oduzete-u-vrijeme-komunisticke-vladavine-2/>
27. Pravilnik o evidencijama u arhivima NN 19/23
28. *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, svezak 1*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.
29. *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, Kazala i bibliografija, svezak 2*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2007.

30. Popis 21, Konačni rezultati, Državni zavod za statistiku (2022.)
https://dzs.gov.hr/UserDocsImages/Popis%202021/PDF/Popis_2021_konacni_rezultat_i.pdf
31. Prpa, Josipa. "Tragovi glazbe u Arhivu župe Gospe od Ružarija u Drnišu." *@rhivi* , br. 10 (2021): 37-38.
32. Puljić, Želimir. „Crkveni arhivi: uređenje i korištenje.“ *Vjesnik Zadarske nadbiskupije* 5-6, br. (2012): 12-15
<https://www.vjesnik.zadarskanadbiskupija.hr/VJESNIK562012.pdf> (pregledano 10.10.2024.)
33. Razum, Stjepan. "Važnost crkvenog arhivskog gradiva." *Vjesnik istarskog arhiva* 18, br. (2011.) (2011): 387-393.
34. Razum, Stjepan. "Kako urediti župni arhiv?." *Arhivski vjesnik* , br. 44 (2001): 195-208.
35. Razum, Stjepan. "Biskupijski, kaptolski i samostanski arhivi. Nadbiskupijski arhiv Zagreb i Metropolitanska knjižnica Zagreb." *Arhivski vjesnik* 53, br. 1 (2010): 101-110.
36. Riječka nadbiskupija. „Povrat crkvenih matičnih knjiga Riječkoj nadbiskupiji.“ *Riječka nadbiskupija*, 21. svibnja 2021. <https://www.ri-nadbiskupija.hr/2021/povrat-crkvenih-maticnih-knjiga-rijeckoj-nadbiskupiji/>
37. Schematismus cleri Dioecesis Sebenicensis : pro anno Domini MDCCCXCIII, Sebenici : Typis Curiae episcopalis <https://www.sibenska-biskupija.hr/digitalizirana-grada-sematizam-sibenske-biskupije-iz-1893-godine-knjiga-donosi-podatke-o-ustroju-biskupije/>
38. Soldo, Josip Ante. „Crkveni život na proširenom području šibenske biskupije nakon uzmaca Osmanlija.“ u: *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, 319-350. Šibenik: Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić, 2001.
39. Statut Franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja. Split: Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, 2013. <https://www.franjevci-split.hr/statut-2/>
40. Šibenska biskupija. „Župe“ *Šibenska biskupija* <https://www.sibenska-biskupija.hr/zupe/>
41. Tadić, Angelina. „Dubrovačkoj biskupiji vraćeno 210 matičnih knjiga oduzetih nakon Drugog svjetskog rata.“ *Dubrovačka biskupija*. 1. travnja 2022.
<https://db.hr/dubrovackoj-biskupiji-vraceno-210-maticnih-knjige-oduzetih-nakon-drugog-svjetskog-rata/>

42. Ujević, fra Milan i Ujević, Bože. *Godine u Kadinoj Glavici i Parčiću 1991. – 2012.* Split: Naklada Bošković, 2016.
43. *Vodič Arhiva Zadarske nadbiskupije.* Zdar: Državni arhiv Zadar i Zadarska nadbiskupija, 2013. <https://vodic-nadbiskupija.dazd.hr/>
44. *Zakonik kanonskoga prava s izvorima,* Zagreb: Glas koncila, 1996.
45. Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24
46. Zaninović, Joško. "Ranokršćanski sakralni kompleks "Crkvina" u selu Trbounje kod Drniša." *Archaeologia Adriatica* 2, br. 2 (2008): 529-542. <https://hrcak.srce.hr/37128>
47. Žegor, Snježana: „Zaštita arhivskog gradiva župnog ureda župe Uzvišenja sv. Križa u Sisku.“ u: zbornik radova Međunarodna konferencija „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“, Šibenik (2014.): 120-135.

10. Popis slika

1. Slika 1. Stanje gradiva na početku procesa sređivanja arhiva
2. Slika 2. Dio postupka sređivanja gradiva
3. Slika 3. Prikaz smještaja sređenog gradiva

11. Popis grafikona

1. Grafikon 1. Prikaz strukture stanovništva Republike Hrvatske prema vjeri
2. Grafikon 2. Usporedni pregled broja fondova rimokatoličkih arhiva objavljenih u pregledima arhivskih fondova i zbirki iz 1984. i 2006. godine
3. Grafikon 3. Prikaz smanjivanja područja župe Gospe od Ružarija kroz godine

12. Sažetak

Sređivanje arhiva Župe Gospe od Ružarija u Drnišu

U diplomskom radu prikazan je proces arhivističke obrade arhiva rimokatoličke Župe Gospe od Ružarija u Drnišu. Cilj izrade rada je sređivanje drniškog župnog arhiva i izrada obavijesnog pomagala fonda, kao poticaj za otvaranje arhiva javnosti i poboljšanje dostupnosti gradiva svim zainteresiranim korisnicima. U prvom dijelu rada obrađuje se stručne, administrativne i pravne postavke koje je potrebno poznavati za sređivanje arhiva vjerskih zajednica: pojam privatnog arhiva, zastupljenosti institucija vjerskih zajednica i brojnosti njihovog članstva u sastavu stanovništva Republike Hrvatske. Analizira se djelovanje i administrativna podjela zajednica Katoličke crkve te predstavlja zakonodavni okvir djelovanja arhiva vjerskih zajednica. U drugom dijelu rada opisuje se proces sređivanja arhiva, od početnog pregleda gradiva, do opisa i izrade sumarnog inventara fonda Župno – dekanatski ured Drniš. Predstavljen je pregled povijesti župe te se na kraju rada donose smjernice za drugu fazu procesa sređivanja predmetnog arhiva. Uz teorijski dio, diplomski rad se sastoji i od praktičnog dijela u prikazu sumarnog inventara fonda koji je izrađen kao rezultat procesa sređivanja arhiva.

ključne riječi: sumarni inventar, specijalizirani arhiv, privatni arhiv, župa, Drniš, Katolička crkva, sređivanje i opis

administrativnu podjelu zajednica Katoličke crkve kojoj pripada i predmetni arhiv. Također predstaviti će se zakonodavni okviri

13. Summary

Archival arrangement of the Parish of Our Lady of the Rosary in Drniš

The thesis presents the process of archival processing of the archive of the Roman Catholic Parish of Our Lady of the Rosary in Drniš. The aim of the thesis is to arrangement Drniš parish archive and to create a finding aid for the archive, as an incentive for opening the archive to the public and improving the accessibility of materials for all interested users.

The first part of the thesis describes the professional, administrative and legal frameworks necessary for organizing the archives of religious communities: the concept of private archive as well as of the representation of religious institutions and the proportion of their members within the population of the Republic of Croatia. It analyzes the functioning and administrative division of Catholic Church communities and presents the legal framework governing the operation of the archives of religious communities.

The second part of the thesis describes the process of organizing the archive, from the initial assessment of materials to the description and creation of a summary inventory of the Parish–Deanery Office Drniš collection. Overview of the parish history is provided. Guidelines for the second phase of the archival organization process are outlined at the end of the thesis. In addition to the theoretical section, the thesis also includes a practical part, presenting the summary inventory of the collection, which was created as a result of the archival processing.

Keywords: summary inventory, specialized archive, private archive, parish, Drniš, Catholic Church, arrangement and description